

TSK ELELE VAKFI DERGİSİ

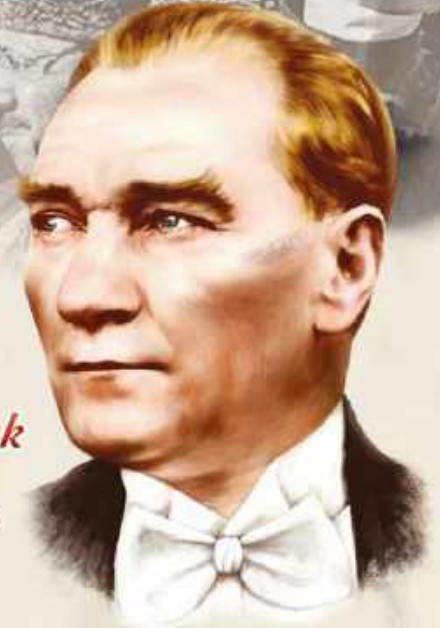
ISSN: 2148-3698 YIL:9 SAYI: 27 EKİM 2021

19 EYLÜL
GAZİLER

Günü

*Gazilik, Nesiller Boyunca Yaşanacak
Bir Onurdur.*

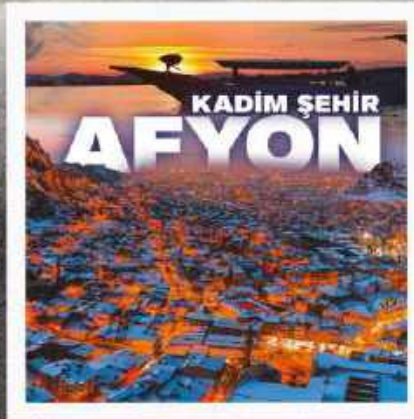
Atatürk

TC SAĞLIK BAKANLIĞI
SBU GAZİLER FİZİK TEDAVİ VE REHABİLİTASYON EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ

SÖYLEŞİ
Gazi Hüseyin DEMİR

GEZELİM GÖRELİM
AFYON

VAKIFTAN
HABERLER

VİZYON

Ülke savunması ve milletin bölünmez bütünlüğü için görevi başında yaralanan veya uzvunu kaybedenler başta olmak üzere Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Personeli, emeklisi, malulen emeklisi (erbaş/er gaziler dahil) ve bunların bakmakla yükümlü olduklarının rehabilitasyonu ve devamlı bakımlarını sağlamak, uygar ve çağdaş seviyede sağlıklı bir yaşam sürdürebilmelerine katkıda bulunmak, sağlık hizmetlerini daha iyiye götürmek, engelli çocuk ve yetişkinlerle ilgili çalışma ve faaliyetlerde bulunmaktır.

Kaynağını, Yüce Türk Milletinin ELELE vererek gönüllü bağışlarının oluşturduğu menkul ve gayri menkullerini en üst seviyede dikkat, gayret ve özenle en iyi şekilde değerlendirmek suretiyle modern tesisleri kurmak, yaygınlaştırmak, geliştirmek ve örnek düzeyde işletilmesi için destek sağlamaktır.

Başarıya şartlanmış bilimsel ve kültürel donanıma sahip çalışanların maksimum faydayı sağladığı, bağış yapan kişi, kurum ve kuruluşların teveccühüne layık, kamu yararına hizmet veren, sağlık ve sosyal içerikli öncü ve güvenilir bir vakıf olmaktır.

MİSYON

Amacı gerçekleştirmek üzere; tesislere sahip olmak, bu tesislerin işletme ve idamesi için destek sağlamak, kar getirici yatırım, ortaklık ve şirketler kurmak, çağdaş iletişim araçlarıyla tanıtım faaliyetlerinde bulunmak ve bağışları artırmaktır.

Taci KURUL
Tümgeneral (E)
Genel Müdür

Değerli okurlarımız,

Dergimizin 27'nci sayısında sizlerle birlikte olmanın mutluluğunu yaşamaktayım.

TSK ELELE VAKFI, kurulduğu günden bu güne kadar siz hayırsever bağışçılarımızın gönüllü bağışlarıyla, gazilerimizin ruhsal ve bedensel tedavi, bakım ve rehabilitasyonuna, engelli çocuklarımızın eğitimi ve öğretimine, 65 yaş üzeri terörle mücadele gazilerimizin ve TSK'dan emekli olmuş yaşlılarımızın huzurlu bir ortamda yaşamlarını devam ettirebilmelerine destek olmak için çalışmalarına aralıksız devam etmektedir.

Vakfımız; gazilerimiz, yaşlılarımız ve engelli çocuklarımızın faydalanabileceği bir çok eser hizmete sunmuştur. Bunlardan bazıları; Ankara Gaziler Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon ve Eğitim Araştırma Hastanesi, Ankara Gazi Uyum Evi, Gazilerimiz için Ankara 19 Eylül Spor Tesisleri, Ankara Medikal Tasarım ve Üretim Merkezi ile MSB Ankara Özel Bakım Merkezi'dir. Ayrıca, İstanbul Çamlıca Özel Bakım Merkezi'nin bakım ve onarımı yapılmıştır, Balıkesir Ayvalık TSK Ali Çetinkaya İlk Kurşun Rehabilitasyon Merkezi'nin ihtiyaçları Vakfımız tarafından karşılanmaktadır.

Covid-19 salgını nedeniyle eğitim ve öğretime ara verilen TSK Elele Vakfı Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinde, 6 Eylül 2021 tarihinden itibaren 250 engelli çocuğumuza eğitim ve öğretim verilmeye başlanmıştır.

Dergimizin bu sayısında, Vakfımızdan haberler, ilginizi çekebilecek çeşitli makaleler, gazilerimiz ve bağışçılarımızla söyleşiler, tarihimizden önemli bilgiler ve Afyonkarahisar şehrimizin tanıtımıyla ilgili yazıları bulabileceksiniz.

Vakfımız, siz hayırsever bağışçılarımızın varlığı ve desteği ile vakıf senedindeki amaçlarına uygun, tüm görevleri büyük bir sorumluluk duygusuyla, şeffaf bir yönetim anlayışı ve gururla yerine getirmiş, getirmeye devam edecektir.

TSK ELELE VAKFI'ndan bağış ve yardımlarını esirgemeyen tüm kişi, kurum ve kuruluşlara saygı ve sevgilerimizi sunar, sağlık ve esenlikler dilerim.

“TSK ELELE VAKFI, HER ZAMAN GAZİLERİMİZLE ELELE”

TSK ELELE VAKIF DERGİSİ

YIL: 9 - SAYI 27 - EKİM 2021
ISSN: 2148 - 3698

ÜCRETSİZDİR / 4 AYDA BİR YAYINLANIR

TSK ELELE VAKFI ADINA SAHİBİ
Taci KURUL
Tümgeneral (E)
Genel Müdür

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Memiş KARABÖRK
Albay (E)

İDARE YERİ
TSK ELELE VAKFI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Ziya Gökalp Cad.
Ataç - 2 Sokak No: 43/8
Kızılay / Çankaya / ANKARA
T: 0312 431 99 36
F: 0312 431 07 36
www.elele.org.tr
elele@elele.org.tr

YAYIN TÜRÜ
YAYGIN SÜRELİ YAYIN TÜM TÜRKİYE'DE

HUKUKİ SORUMLULUK
Dergide yayımlanan yazılardan, kaynak adı gösterilerek alıntı yapılabilir. Dergide yayımlanan yazılar yazarların kişisel görüşüdür.

GRAFİK TASARIM / BASKI
BÜYÜK ANADOLU MEDYA GRUP LTD. ŞTİ.
İstanbul Cad. Elif Sokak,
Sütçü Kemal İş Merkezi No : 7 / 17 - 18
İskitler / ANKARA
Tel: 0 (312) 384 30 70 (Pbx)
Faks : 0 (312) 384 30 67

BASKI TARİHİ
EKİM 2021

R
E
L
E
K
E
D
N
İ
Ç
İ

VAKIFTAN HABERLER

05

Engelli öğrencilerimiz okullarına ve öğretmenlerine kavuştu.

SÖYLEŞİ

16

Hüseyin DEMİR / GAZİ

Bizlerin, hayata dönmemiz ve şifa bulmamız için bu merkez ile çalışanlara gerçekten ihtiyacımız var.

SAĞLIK

30

ÇOCUKLARDA SEREBRAL PALSİ İLE İLGİLİ MERAK EDİLENLER

MAKALE

07

BÜYÜK TAARRUZ VE BAŞKOMUTAN
MEYDAN MUHAREBESİ
(26-30 AĞUSTOS 1922)

MAKALE

10

Etem Hamdi TEM, Afyon Kocatepe'de yarattığı "Anıt Fotoğrafı" nasıl çektiğini, ülkenin kaderini belirleyen o sabahı ve ardından gelen günlerde neler yaşandığını, 1960 yılında yaptığı bir söyleşide şöyle anlatmıştı

SÖYLEŞİ

24

Ayşe Yurdanur MÜFTÜOĞLU
Emekli Öğretmen MSB ANKARA ÖZEL BAKIM MERKEZİ

TARİHTEN

26

Mustafa Kemal Atatürk'ün Anadolu'ya geçişi ve kongreler

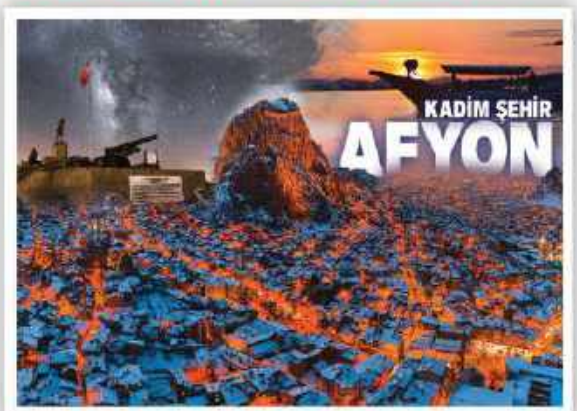
SAĞLIK

33

Genişletilmiş
Bağışıklama Programı

GEZELİM / GÖRELİM

38

"Afyonkarahisar, son büyük zaferin kilidi oldu, esası oldu. Afyonkarahisar, tarihi mücadelemizde unutulmaz parlak bir sayfaya malikdir."

TURKTRUST

Ar-Ge • Yazılım • Danışmanlık • Teknoloji • e-İmza

YAZILIM ÜRÜNLERİMİZ

ARNICA	Elektronik İmza Yazılım Kütüphanesi (Java API ve .Net)
PLATAN	Elektronik Sertifika Hizmetleri Yönetim Yazılımı
CASTAN	Akıllı Kart ve e-İmza ile Web Üzerinden Kimlik Doğrulama Yazılımı
TILIA	Güvenli Elektronik İmza Oluşturma ve Doğrulama Yazılımı
SPIRA	Zaman Damgası Sunucu ve İstemci Yazılımı
PALMA	Akıllı Kart Yönetim Yazılımı
DIANTA	Mobil İmza Hizmet Sağlayıcı Yazılımı
SEKOYA	E-Haciz Yazılımı
PINACA	Sayısal Takograf Sistemi Yönetim Yazılımı
EKaaS	Bulutla Entegre Şifreleme Anahtar Servisi Platformu
CEDREA	Çoklu e-İmza ve Zaman Damgası Oluşturma ve Doğrulama Yazılımı
PINEA	PDF Dosyaları İçin e-İmza ve Zaman Damgası Yazılımı

“ TÜRKTRUST Bilgi İletişim ve Bilişim Güvenliği Hizmetleri A.Ş., Türk Silahlı Kuvvetleri [TSK] Elele Vakfı'nın bir kuruluşudur. TÜRKTRUST, yetkili Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcısı [ESHS] olarak, elektronik imza ve zaman damgası faaliyetlerini, alanında Türkiye'nin öncü ve lider kuruluşu olarak yürütmektedir. Ar-Ge, yazılım geliştirme ve proje çalışmalarını da bünyesindeki Ar-Ge Merkezi'nde sürdüren TÜRKTRUST'ın, yurt genelinde yaygın ofis ağı bulunmaktadır. ”

CMMIDEV/3
Exp. 2023-01-24 / Appraisal #5258

ELEKTRONİK İMZA

sertifika ürün ve hizmetleri
YAZILIM
ÜRÜNLERİ
bilgi güvenliği çözümleri

DONANIM
ÜRÜNLERİ
EĞİTİM
DANIŞMANLIK
PROJE ve
ENTEGRASYON
hizmetleri

TEKNOLOJİK FAALİYETLERİMİZ

TÜRKTRUST Bilgi İletişim ve Bilişim Güvenliği Hizmetleri A.Ş.

Genel Müdürlük: Hollanda Cad. 696. Sk. No:7 Yıldız 06550 Çankaya - ANKARA

Tel: 0312 439 10 00 | Faks: 0312 439 10 01 | Müşteri Hizmetleri: 0850 222 4446

bilgi@turktrust.com.tr | www.turktrust.com.tr

ENGELLİ ÖĞRENCİLERİMİZ OKULUNA VE ÖĞRETMENLERİNE KAVUŞTU

Tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını nedeniyle, Mart 2020 tarihinden itibaren eğitime ve öğretime ara verilen TSK Elele Vakfı Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, 6 Eylül 2021 Pazartesi günü itibariyle eğitime ve öğretime başladı.

TSK Elele Vakfı Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinde; Milli Eğitim Bakanlığınca okullarda Covid-19 salgınına karşı istenen tüm tedbirler alınmıştır. TSK Elele Vakfı tarafından desteklenen Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinde; Milli Eğitim Bakan-

lığının müfredatına göre ve Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulunca onaylanmış;

- Zihin Engelliler Destek Eğitim Programı,
- Yaygın Gelişimsel Bozukluklar Destek Eğitim Programı,
- Özel Öğrenme Güçlüğü Des-

tek Eğitim Programı,

- İşitme Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı,
- Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı uygulanmaktadır.

Merkezimizde, engelli öğrencilerin eğitiminde okul-aile iş birliğine azami özen gösterilerek, velilerle bireysel ve grup halinde aile eğitimleri yapılmaktadır. Aile

eğitimi çalışmalarında merkezin tüm dersliklerini kapsayan video kayıt sistemi kullanılmaktadır.

Psikolojik Danışma Birimi'nde engelli bireyler ve ailelerine yönelik psikolojik destek ve danışmanlık hizmeti sunulmaktadır. Bu kapsamda, ailelere engelli öğrencilere ve engelli öğrencilerin kardeşlerine psikolojik destek çalışmaları yapılmaktadır.

TSK Elele Vakfı Özel Eğitim Rehabilitasyon Merkezi; bilimsel çalışmaları, merkezin fiziki şartları, alanında uzman eğitim kadrosu ve uyguladığı sistemli eğitim programlarıyla, özel eğitim ve rehabilitasyon alanında Türkiye'de örnek bir eğitim kurumu haline gelmiştir.

**Ordular!
İlk hedefiniz Akdeniz'dir.
İleri!**

“TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ORDULARI!

Afyonkarahisar - Dumlupınar Büyük Meydan Muharebesi'nde zalim ve mağrur bir ordunun asıl unsurlarını birliklerini inanılmayacak kadar az bir zamanda yok ettiniz. Büyük ve yüce milletimizin fedakârlıklarına layık olduğunuzu ispat ediyorsunuz. Sahibimiz olan büyük Türk Milleti, geleceğinden emin olmaya haklıdır. Muharebe meydanlarındaki maharet ve fedakârlıklarımızı, yakından görüyor ve takip ediyorum.

Bütün arkadaşlarımla Anadolu'da daha başka meydan muharebeleri verileceğini dikkate alarak ilerlemesini ve herkesin aklını, yiğitliğini ve gayretini yarışircasına göstermeye devam etmesini isterim.

Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!”

K. Atatürk

1 Eylül 1922

BÜYÜK TAARRUZ VE BAŞKOMUTAN MEYDAN MUHAREBESİ

(26-30 AĞUSTOS 1922)

Sakarya Meydan Muharebesi'nden sonra kamuoyunda ve TBMM'de taarruz için sabırsızlıklar baş göstermiştir. Bu gelişmeler üzerine Mustafa Kemal Paşa, 6 Mart 1922'de Büyük Millet Meclisinin gizli bir toplantısında endişe ve huzursuzluk duyanlara **"Ordumuzun kararı, taarruzdur. Fakat bu taarruzu tehir ediyoruz. Sebebi, hazırlığımızı tamamen bitirmeye biraz daha zaman lazımdır. Yarım hazırlıkla, yarım tedbirlerle yapılacak taarruz, hiç taarruz etmemekten çok daha kötüdür."** diyerek bir taraftan zihinlerdeki şüpheyi bertaraf etmeye çalışırken diğer taraftan da orduyu son zaferi sağlayacak bir taarruz için hazırlamıştır.

1922 yılının Haziran ayı ortalarında, Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa, taarruza geçme kararını almıştır. Asıl amaç; yok edici bir meydan savaşı yapmak, düşmanı çabuk ve kesin bir sonuç alacak şekilde vurmaktır. Büyük Taarruz ve bu taarruzu taçlandıran Başkomutan Meydan Muharebesi, Türk Kurtuluş Savaşı'nın son safhasını ve zirvesini teşkil etmiştir. Mustafa

Kemal Paşa, üç yıl dört aylık süreçte Türk milletini ve ordusunu adım adım hedefe taşımıştır. Batı Anadolu'yu Türk ordusuna karşı savunmayı planlayan Yunan ordusu; Gemlik Körfezi'nden Bilecik, Eskişehir ve Afyon'un doğusu ile Menderes Nehri'ni takiben Ege Denizi'ne dayanan savunma hattını bir yıla yakın bir süre ile tahkim etmiştir. Özellikle Eskişehir ve Afyon bölgeleri gerek tahkimat gerekse birlik miktarı bakımından daha kuvvetli tutulmuş, hatta Afyon'un güneybatısındaki bölge birbiri gerisinde beş savunma hattı şeklinde tertiplenmiştir.

Hazırlanan Türk taarruz planına göre 1'inci Ordu kuvvetleri, Afyon'un güneybatısından kuzeye doğru taarruza geçtiğinde Afyon'un doğusu ve kuzeyinde bulunan 2'nci Ordu kuvvetleri de taarruzla kesin sonuç almak istediğimiz 1'inci Ordu bölgesine düşmanın kuvvet kaydırmasına engel olacak ve Döğer bölgesinde bulunan düşman ihtiyatlarını kendi üzerine çekmeye çalışacaktır. Süvari Kolordusu da Ahır Dağları'ndan aşarak düşmanın yan ve gerilerine taarruz ederek düşmanın İzmir'le telgraf ve demir yolu irtibatını kesecektir. Baskın prensibi ile Yunan ordusunun imhasının gerçekleşmesi düşünülmüştür.

İki ordunun insan ve tüfek yönünden aşağı yukarı birbirine denk olmasına karşın makineli tüfek, top, uçak ve özellikle motorlu araçlar yönünden üstünlük Yunan ordusundaydı. Yalnız süvari (kılıç) olarak Türk ordusu üstünlüğe sahiptir. Bir taarruz ve özellikle de takip harekâtında tank ve motorlu araçların bulunmadığı o

zamanki savaşlarda, süvarinin oynayacağı rolün çok önemli olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Mustafa Kemal Paşa, 19 Ağustos 1922'de Ankara'dan Akşehir'e giderek 26 Ağustos 1922 Cumartesi sabahı düşmana taarruz emrini vermiştir.

26 Ağustos sabahı Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, yanında Genelkurmay Başkanı Fevzi (ÇAKMAK) Paşa ve Batı Cephesi Komutanı İsmet (İNÖNÜ) Paşa ile birlikte muharebeyi idare etmek üzere Kocatepe'deki yerini almıştır. Büyük Taarruz burada başlamış, topçuların sabah saat 04.30'da taciz ateşi ile başlayan harekât, saat 05.00'te önemli noktalara yoğun topçu ateşi ile devam etmiştir.

Piyadelerimiz, sabah 06.00'da Tınaztepe'ye hücum mesafesine yaklaşarak tel örgüleri aşip Yunan askerini süngü hücumu ile temizledikten sonra Tınaztepe'yi ele geçirmiştir. Bundan sonra saat 09.00'da Belentepe, daha sonra Kalecik-Sivrisi düşmandan temizlenmiştir. Taarruzun birinci günü, sıklet merkezindeki 1'inci Ordu Birlikleri, Büyük Kaleciktepe'den Çiğiltepe'ye kadar on beş kilometrelik bir bölgede düşmanın birinci hat mevzilerini ele geçirmiştir. 5'inci Süvari Kolordusu düşman gerilerindeki ulaştırma kollarına başarılı taarruzlarda bulunmuş, 2'nci Ordu da cephede tespit görevini aksatmadan sürdürmüştür.

27 Ağustos Pazar sabahı gün ağarırken Türk ordusu bütün cephelerde yeniden taarruza geçmiş, bu taarruzlar çoğunlukla süngü hücumlarıyla ve insanüstü çabalarla gerçekleştirilmiştir.

Afyon kurtuluşun şanlı ve şerefli müjdesi olmuş, Başkomutanlık Karargâhı ile Batı Cephesi Komutanlığı Karargâhı Afyon'a taşınmıştır.

28 Ağustos Pazartesi ve 29 Ağustos Salı günleri başarılı geçen taarruz harekâtı, düşmanın 5'inci Tümeninin çevrilmesi ile sonuçlanmıştır. 29 Ağustos gecesi durum değerlendirmesi yapan komutanlar, hemen harekete geçerek muharebenin süratle sonuçlandırılmasını gerekli bulmuşlardır. Düşmanın çekilme yollarının kesilmesi ve düşmanı çarpışmaya zorlayarak tamamen teslim olmalarını sağlama yolunda karar almışlar ve karar süratli ve düzenli bir şekilde uygulanmıştır. 30 Ağustos 1922 Çarşamba günü taarruz harekâtı, Türk ordusunun kesin zaferi ile sonuçlanmıştır. Büyük Taarruz'un son safhası Türk askerî tarihine Başkomutan Meydan Muharebesi olarak geçmiştir.

30 Ağustos 1922 Başkomutan Meydan Muharebesi sonunda, düşman ordusunun büyük kısmı dört taraftan sarılarak Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın ateş hatları arasında, bizzat Zafer-

tepe'den idare ettiği savaşta, tamamen yok edilmiş veya esir edilmiştir. Anadolu'daki Yunan kuvvetlerinin yarısı imha veya esir edilmiş, kalan bölümü ise üç grup halinde çekilmiştir. Bu durum karşısında Çalköy'de yıkık bir evin avlusu içinde Gazi Mustafa Kemal, Fevzi Paşa ve İsmet Paşa ile buluşarak Yunan ordusunun kalıntılarını takip etmesi için Türk Ordusunun büyük kısmının İzmir istikametinde ilerlemesini kararlaştırmışlar ve müteakiben de Gazi Mustafa Kemal o tarihi "**Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!**" emrini vermiştir.

Takip Harekâtı ve Zafer

1 Eylül 1922'de Türk ordusunun takip harekâtı başlamıştır. Muharebelerden kurtulan Yunan askeri İzmir'e, Dikili'ye ve Mudanya'ya doğru kaçmaya başlamışlardır.

Ordumuz bu muharebede, 15 günde 450 kilometre mesafe kat ederek 9 Eylül 1922 sabahı İzmir'e girmiştir. Sabuncubeli'nden geçen 2'inci Süvari Tümeni, Mersinli yolu ile İzmir'e doğru akarken bunun solunda 1'inci Tümen de Kadife Kale'ye doğru yürümüştür. Bu Tümenin 2'nci Alayı, Tuzluoğlu Fabrikasından geçerek Kordonboyu'na ulaşmıştır. Yüzbaşı Şeref Bey Hükümet Konağına, 5'inci Süvari Tümenimizin öncüsü Yüzbaşı Zeki Bey Kumandanlık Dairesine ve 4'üncü Alay Komutanı Reşat Bey'de Kadife Kale'ye bayrağımızı çekmişlerdir.

9 Eylül 1922'de İzmir, 18 Eylül'de de Batı Anadolu düşman işgalinden kurtarılmıştır. 11 Eylül'de imzalanan Mudanya Ateşkes Antlaşması ile Doğu Trakya, silahlı çatışma olmadan

Yunan askerinden arındırılmıştır. 24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Barış Antlaşması ile Türkiye bağımsızlığını tüm dünyaya kabul ettirmiştir.

Yüce ulusumuzun vatan sevgisinin, yıkılmaz azim ve iradesinin bir eseri olarak ortaya çıkan bu zaferle sadece vatan toprakları düşmandan kurtarılmamış, Büyük Önder ATATÜRK'ün liderliğinde, ulus iradesine ve egemenliğine dayanan bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'nin sağlam temeller üzerinde kuruluş süreci başlatılmış ve 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edilmiştir.

Büyük Zafer'den iki yıl sonra Mustafa Kemal Paşa, Başkomutan Meydan Muharebesi'ni sevk ve idare ettiği Zafertepe'de 30 Ağustos 1924 tarihinde Büyük Zafer'in önemini şu şekilde ifade etmiştir. "**... Hiç şüphe etmemelidir ki yeni Türk devletinin, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin temelleri burada atıldı. Ebedî hayatı burada taçlandırıldı. Bu sahada akan Türk kanları, bu semada uçuşan şehit ruhları, devlet ve cumhuriyetimizin ebedî muhafızlarıdır...**"

Mustafa Kemal ATATÜRK'ün engin ileri görüşlülüğüyle kurulan Cumhuriyet, ulusal egemenliğe dayanan yönetim biçimi olmasının yanı sıra kapsamlı bir aydınlanma ve çağdaşlaşma atılımıdır. Cumhuriyet'le birlikte hayata geçirilen devrimler, ulusumuza çağdaş bir yaşamın kapılarını açmış; laik ve demokratik Cumhuriyet'e sahip olmanın onurunu yaşatmıştır.

Kaynak: http://www.ata.tsk.tr/01_hayati/millî_mucadele_donemi.html

FOTOĞRAF OBJEKTİFİ, TARİHE BU KADAR CANLI BİR ESER BIRAKMAMIŞTIR.

BÜYÜK TAARRUZ SABAHİ AFYON-KOCATEPE / ANI- Etem Hamdi TEM

Etem Hamdi TEM, Afyon Kocatepe'de yarattığı "Anıt Fotoğrafı" nasıl çektiğini, ülkenin kaderini belirleyen o sabahı ve ardından gelen günlerde neler yaşandığını, 1960 yılında yaptığı bir söyleşide şöyle anlatmıştı:

Afyon Kocatepe Saat 05.30
"O sabah Kocatepe'de bulunuyorduk. Taarruz, şafak vakti saat beşte başlamıştı. Mustafa Kemal Paşa, günler ve geceler süren yorgunluğuna rağmen ayakta, vaziyeti adım adım takip ediyor, direktifler veriyordu. Bir ara kumandanlardan ayrıldı. Tek başına, kayalıklar arasında dalgın ve düşünceli dolaşmaya başladı. Zaman zaman sahra dürbünüyle düşman cephesine bakıyordu... Bir aralık o kayalık tepenin ucuna geldi. Hafifçe eğilmişti.

Başparmağı dudaklarının arasındaydı... Hemen objektifimi çevirdim, adeta nefes almaya-
cak kadar bir sessizlik içinde deklanşöre bastım, resmini çektim. Saat 11.00'di... O gün 7x11 boyunda sekiz on rulo film çektim. Bir kaç tane 10x15 cam... Mustafa Kemal Paşa, bütün gün ağzına bir lokma koymamıştı... Gece ric'ate (geri çekilme) başladılar. 2 Eylül'de Uşak'a girdik. Vakit yoktu. Ahır bozması bir yerde bir kaç film yıkadım. Fotoğraflar birbirinden güzeldi.

Hemen dört tane yaptım, ertesi sabah götürdüm. İçeri aldılar. Berberi traş ediyordu. Odada portatif bir masa, bir portatif karyola, iki iskemle vardı. Bir aralık odayı işaret etti: "A be... Bu bir başkumandan odasına yakışmaz" dedi. Salih (Bozok) odayı halılarla süsleyeceğini söyledi. Zira o gün Trikopolis getirilecekti. Gazi, fotoğrafları aldı, baktı. Parmaklarını fotoğrafların üzerinde gezdirdi ve çekti: "Çok güzel," dedi. "9 Eylül'dü... Kadifekale'ye çıkmıştık. Zaman güneş

batımına yakındı. Deniz pırl pırlırdı... Şehir ayaklar altındaydı... Körfezde bazı vapurlar vardı... Dumanlıydı vapurlar... Bir rapor geldi. Süvarilerimiz İzmir'e girmişti... **"Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri.."** emri yerine getirilmişti. İzmir bizimdi yine... "Sonra mı?.. Ha, evet... Sonra otomobillerle şehre girdik. İlk işim bir fotoğrafçı bulmak oldu. Kocatepe'de çektiğim sekiz on rulo filmi bir Rum fotoğrafçıya verdim. Zaman geçirmek için etrafta biraz döndük, dolaştık... Sonra yeniden geldik. Fotoğrafçı geldiğimizi, içeri girdiğimizi görünce "fotoğraflarınız bir harika!" diye bağırdı. Baktım fotoğraflar daha yaştı... Doya doya baktım... Hakikaten birer harikaydı... Ta Uşak'tan İzmir'e kadar bu anı bekliyordum. Fotoğrafların kuruyup, hazır olması için bir gün

daha lazımdı. Ertesi günü gelip almak üzere karargaha, Bornova'ya döndük. Ertesi sabah otomobille indik İzmir'e... Millet yollara dökülmüştü... Bayram vardı... "Biraz sonra Mustafa Kemal gelecek" dedik... Görmeliydiniz o anı... İzmir yanıyordu... Ne dost, ne düşman belliydi... Cayır cayır yanıyordu İzmir... Fotoğrafçı dükkanının olduğu yere güçlkle varabildik. Fakat ne görelim, dükkan yanmıştı... Uşak'ta o ahır bozması yerde yıkaya bildiğim birkaç film kalmıştı elimde... Ötekilerin hepsi fotoğrafçı dükkanıyla birlikte yandı kül oldu..."Bu fotoğrafla ilgili olarak Falih Rifki Atay, "Bir 26 Ağustos Yıldönümü" yazısında şöyle diyecektir:

"Fotoğraf objektifi, tarihe bu kadar canlı bir eser bırakmamıştır."

Etem Hamdi TEM, 1895 yılında Halep'te doğdu. 1. Dünya Savaşı'nda Kafkas cephesinde savaştı, Kurtuluş Savaşı sırasında da o zamanki adı Erkan-ı Harbiye olan Genelkurmay'da görevlendirildi. Savaş boyunca asteğmen rütbesi ile ordunun resmi fotoğrafçısı oldu. Büyük Taarruz sırasında Atatürk ile beraber Kocatepe'deydi. 1921'den 10 Kasım 1938'e kadar Atatürk'ün özel fotoğrafçılığını yaptı. Ulu Önder'in 700'e yakın fotoğraf karesi, onun sayesinde günümüze kadar geldi.

Kaynak:1- Fikret Otyam, "Etem Tem" röportajı, Ulus Gazetesi, 4 Aralık 1980, Ankara. 2- Falih Rifki Atay, " Bir 26 Ağustos Yıldönümü" Milliyet Gazetesi, 26 Ağustos 1928 <https://isteaturk.com/Kronoloji/Tarih/1922/8/26/Baskomutan-Mustafa-Kemal-Buyuk-Taarruz-sabahi-Afyon-Kocatepede-28081922/2>

BÜYÜK TAARRUZDAN

Şuhut Atatürk Evi Zafer Yolu

Türk Orduları Başkomutanı Gazi Mustafa Kemal ve Silah arkadaşlarının 25 Ağustos 1922 günü kaldığı Hacı Veli Konağı restore edilerek müze haline getirilmiştir. Kocatepeye giden yol Zafer Yolu adıyla yeniden düzenlenmiştir. Şuhut Şehitliği 26 Ağustos 1922 tarihinde Büyük Taarruz ve daha önceki muharebelerdeki, şehitleri şimdiki Demirciler çarşısı civarındaki türbe yanındaki mezarlığa daha sonrada buradan alıp bugünkü şehitliğe topluca defnedilmiştir.

Utku (Zafer) Anıtı

Afyonkarahisar Şehir Merkezi Anıtpark'ın içinde yer alan anıt Avusturyalı heykeltıraş Krippel'e yaptırılmış ve 24 Mart 1936 tarihinde büyük bir törenle, İsmet İnönü tarafından açılmıştır. Kurtuluş Savaşı anısına, taş kaide üzerine galip gelen Türk askeri ve yenik düşen düşman askerini betimleyen bronz heykel bulunmaktadır. Taş kaidenin dört tarafına da, savaşla ilgili bronz kabartmalar işlenmiştir.

Büyük Taarruz Şehitliği

Şehitlik, Afyonkarahisar - Antalya yol kavşağında, 26 Ağustos tanıtım parkı

26-29 Ağustos 1922 de Dumlupınar ile Afyon arasında yapılan Yıldırım savaşlarında şehit düşen 275 Subay ve 2150 Mehmetçiğin anısına yapılmıştır.

Büyük Taarruz Şehitliği yeri olarak da savaşın en yoğun olarak geçtiği Sinanpaşa Ovasının başlangıcı olan Afyon - Antalya - İzmir Karayolu kavşağının bulunduğu Işıktepe'dedir.

Reşat Çiğiltepe Şehitliği

Çiğiltepe, Afyonkarahisar Sinanpaşa İlçesine bağlı 43 km Güney Batısında yer alan 1591 rakımlı tepedir. Şehitlik Büyük Taarruzun ikinci günü olan 27 Ağustos 1922 tarihinde Atatürk'e

BÜYÜK ZAFERE ŞEHİTLİK VE ANITLAR

verdiği sözü yerine getiremeyerek üzüntü içinde intihar eden Albay Fevzi Çiğiltepe ve o bölgede şehit düşen askerlerimiz adına yapılmıştır.

Kocatepe Anıtı

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa 26 Ağustos 1922 sabahı saat 4.30'da Türk Ordularına düşmana taarruz emrini verdiği yerdir. Türk Orduların Baş Komutanı Mustafa Kemal Atatürk ve komuta kademesinin Büyük Taarruzu sevk ve idare ettiği ve karargah kurduğu Kocatepe'de ilk önce taarruzun anısına kitabe yapılmış, daha sonra ise Atatürk'ün Kocatepeye çıkışını anlatan anıt yapılmıştır.

Agah Efendi Şehitliği

Agah Efendi Şehitliği Büyükkalecik Kasabası içinde Afyonkarahisar'a uzaklığı 12 km'dir. Şehitlik Büyük Taarruzda Kurtkaya Bölgesinin alınması sırasında şehit düşen 12'nci Tümen 36'ncı Alay 5'inci Bölük Komutanı Bayburtlu Yüzbaşı Agah, Sinoplu Üsteğmen Feyzullah ile 101 Mehmetçik anısına yapılmıştır.

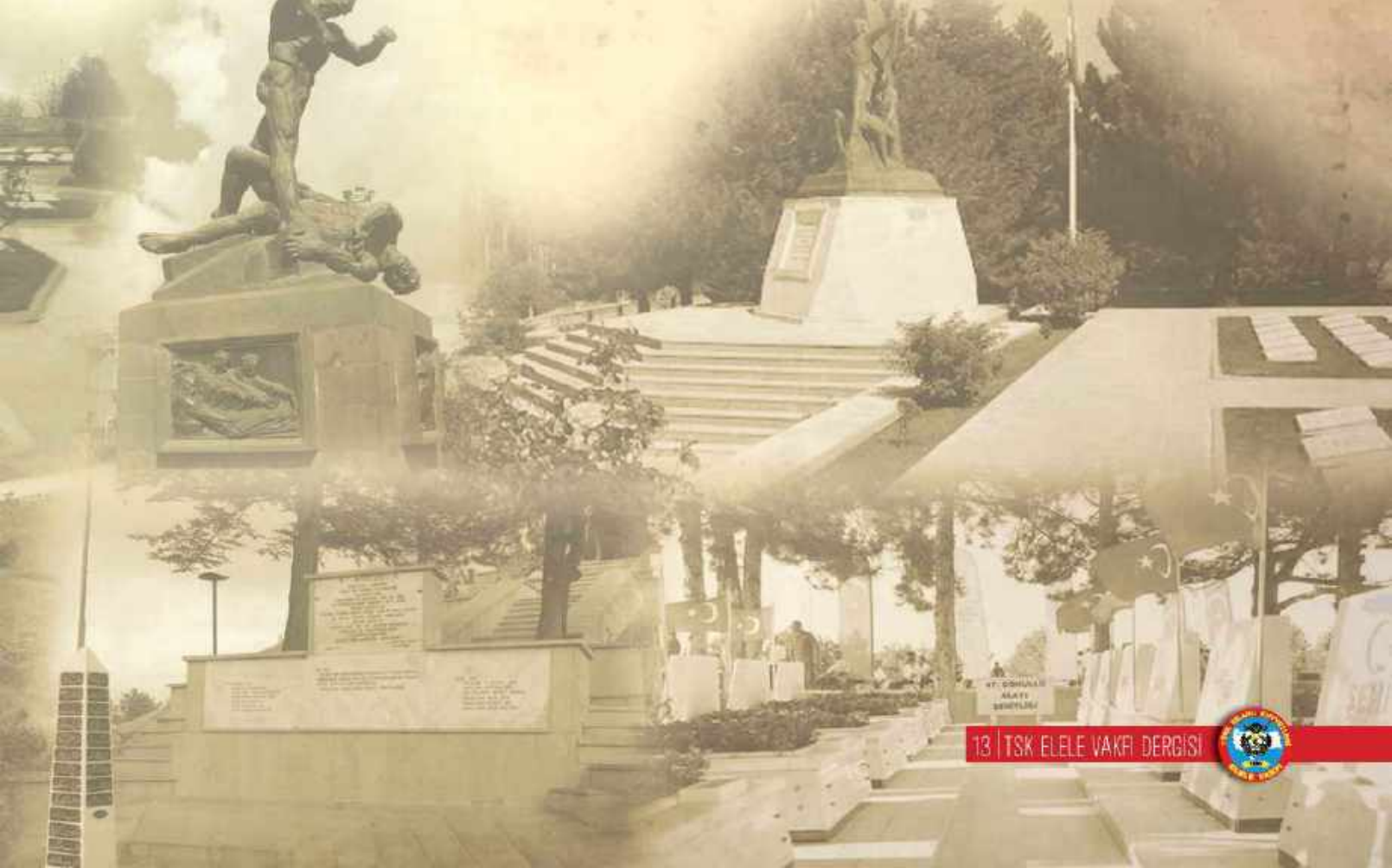
Giresunlular Şehitliği

Şehitlik Afyonkarahisar ilinin İncehisar ilçesi Doğanlar Köyü kuzey batısında bulunmaktadır. İncehisar Doğanlar Köyü Dede Sivrisi Mevkiinde Topal Osman

emrindeki 47'nci Alaya 26 Ağustos 1922 de başlayan Büyük Taarruzda Yunanlılar ile Muharebeye girmiş ve 35 saat süren muharebe sırasında şehit olan 14 Giresunlu asker bu mezarda yatmaktadır. Muharebe sırasında adları bilinmeyen binlerce Karadenizli şehit düşmüştür.

Anıtkaya (Eğret) Şehitliği

Afyonkarahisar - Kütahya karayolu üzerinde, Afyonkarahisar'a 30 km mesafededir. Anıtkaya (Eğret) Kasabasında bulunan şehitlik 28 Ağustos 1922 günü 13'üncü Alayda şehit olanların anısına yapılmıştır. Altı subay ve altı erat bu şehitlikte yatmaktadır.

Yıldırım Kemal Şehitliği

Şehitlik Afyonkarahisar İli, Sincanlı ilçesi Yıldırım Kemal köyü içerisindeki tren istasyonunun bitişiğinde, yer almaktadır. 27 Ağustos 1922 günü bu mevkiye şehit düşen 2'nci Süvari Tümeninden Asteğmen Yıldırım Kemal ile 26-27 Ağustos 1922 günü şehit düşen 36 şehidin anısına yapılmıştır.

Şehit Baba Oğul Anıtı

Bu destan 1912 yılında oğlu Mehmet 8 yaşında iken Balkan savaşına katılmak için Afyonkarahisar İli Sandıklı ilçesi Çetmi Köyünden ayrılan, Geliçya,

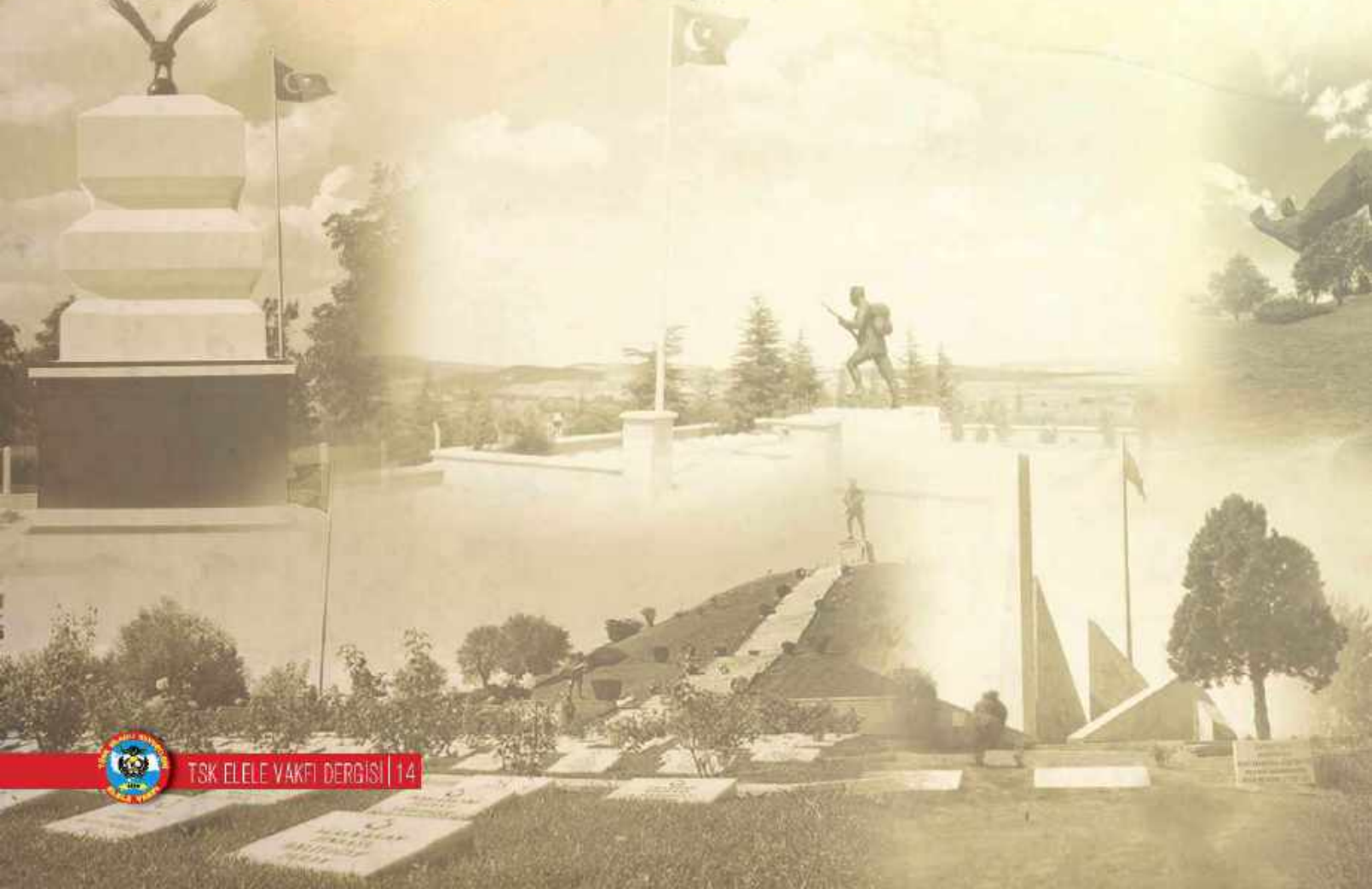
Hicaz, Yemen ve Kafkas cephelerinde 11 yıl savaş meydanlarında çarpışan Dumlupınarda şehit düşen Çetmi Kara Ali Çavuş ve oğlunun destanı ve anıtıdır.

Şekip Efendi Şehitliği

Anıt Başkomutanlık Meydan Muharebesinde 29 Ağustos 1922 de Yunanlılara hücum eden Türk Süvari Kolordusunun bu civarda verdiği şehitler adına yapılmıştır. 14'üncü Süvari Tümeninin 3'üncü Alayının 2'nci Bölük komutanı Yüzbaşı Şekip Efendi adına 1972 de dikilmiş olan bu anıt mermer bir kaide üzerinde bir dikili taş şeklindedir.

Zafer Tepe Anıtı

Zafer Tepe Anıtı 1968 yılında tamamlanarak ziyarete açılmıştır. 30 Ağustos 1922 günü Atatürk Genel Kurmay Başkanı Fevzi Çakmak Dumlupınar Meydan Muharebesini bu tepeden idare ederler. Dumlupınar Zafer Tepe Anıtı çatılmış silahların uzaktan görünüşü veya alev alev meşale hissi uyandıran Dumlupınar Zafer Anıtı , Aslı manası ile Kurtuluş Savaşını sembolize eder.

Bu zaferi anlatmaya, fotoğraflar yetmez...

Dumlu Pınar Şehitliği

Dumlupınar ilçesi içerisindeki Cafer Gazi tepesindeki bu anıt ve şehitlik cephede ve cephe gerisinde verilen 137 bin şehidimizin Büyük Taarruzun 70'inci yıldönümü anısına yapılmıştır. Şehitliğin içerisindeki tepeliğin üzerinde mermer bir kaide üzerinde bronzdan yapılmış elinde süngüsü ile bu savaşta şehit olan isimleri bilinmeyen askerlerimizi temsil eder. İsimleri tespit edilebilen şehitlerimizin mermerden yapılmış sembolik mezarları bulunmaktadır.

Üçtepeler Şehitliği,

Dumlupınara 15 km mesafededir. BÜ-

yük Aslıhanlar Köyünün hemen batısındadır. 30 Ağustos 1922 de Başkomutanlık Meydan Muharebesinde Büyük Aslıhanlar köyünde şehit düşen Elazığlı Binbaşı Hacı Ömeroğlu Yusuf Ziya, Diyarbakırlı Üsteğmen Mehmet oğlu Ahmet, Urfalı Teğmen Halil İbrahim oğlu Mustafa Hilmi isimli subaylarla beraber 42 Mehmetçiğin makam mezarı bulunmaktadır.

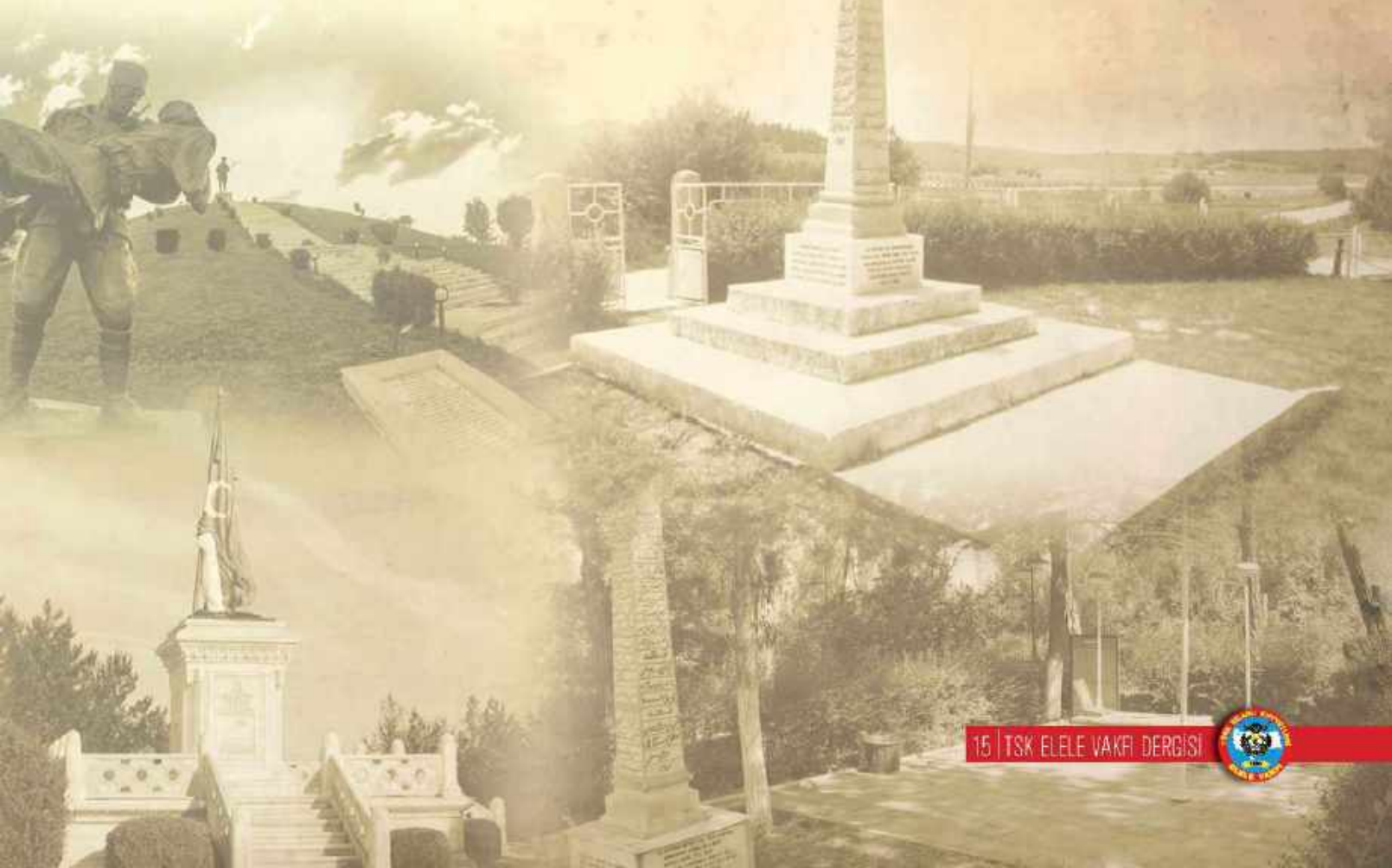
Hava Şehitliği

Afyonkarahisar - İzmir Karayolu üzerindeki şehir asri mezarlığındadır. İstiklal savaşında şehit düşen Üsteğmen Cemal ve Bahattin ile şehit düşen 16 askerimiz anısına 1935 yılında yapıl-

mıştır. Afyonkarahisar'a 2 km mesafede, Asri mezarlık içerisindeki şehitlikte, 1939'dan itibaren günümüze kadar hayatlarını kaybeden diğer hava şehitlerimiz yatmaktadır.

Şehit Sancaktar Anıtı

Kütahya Altıntaş ilçesinde Çalıköy'e 2,5km, Dumlupınar'a 15 km uzaklıktadır. Şehit Sancaktar Mehmetcik Anıtı'nın temeli, Atatürk tarafından, 1924 yılında atılmıştır. 1927 yılında törenle bizzat Atatürk tarafından açılmıştır. Düşman toplarının ateşiyle, toprağa gömülmesine rağmen tepe üzerinde sancağı dimdik tutan Şehit Sancaktarın anıtıdır.

Hüseyin DEMİR / GAZİ

“

Bizlerin, hayata dönmemiz ve şifa bulmamız için bu merkez ile çalışanlara gerçekten ihtiyacımız var.

”

Bize kendinizi tanıtır mısınız?

1995 yılının Ağustos ayında Samsun'un Terme ilçesinde dünyaya gelmişim. Babam çiftçi, annem ise ev hanımı.

İlkokul, ortaokul ve lise eğitimimi Terme'de tamamladım. Liseyi bitirdikten sonra Edirne'de yaşayan amcamın yanına gittim. Edirne'de bir pirinç fabrikasında bir yıl kadar işçi olarak çalıştım. Bu arada amcamın oğlu uzman çavuş olduğu için ben de ona çok özenmiştim. Fabrikada çalışırken uzman çavuş alımı olacağını öğrenince başvurumu yaptım ve kazandım. Gerekli eğitimleri tamamladıktan sonra Şubat 2019'da Hakkari/Çukurca da Komando uzman çavuş olarak göreve başladım.

Gazi olduğunuz olayı anlatabilir misiniz?

Ağustos 2020 de yaklaşık 50 kişilik bir birlikle göreve çıktık. Sabah 08.00 civarında bölgeye yaklaştık, emniyeti alarak ikişer metre aralıklarla yürüyorduk.

Ne oldu anlamadım, bir toz bulutu olduğunu hatırlıyorum, sanki birden bir şey beni havaya fırlattı ve yere düştüm.

Yanıma sağlıkçı personelin geldiğini hatırlıyorum, gerisi karanlık...

El yapımı patlayıcıya basmışım... İlk müdahaleden sonra helikopterle Hakkari Devlet Hastanesine götürülmüşüm. Hemen ameliyatta almışlar. Ameliyat altı saat kadar sürmüş, sol ayağım patlama anında kopmuş, sağ ayağım da ameliyatta alınmış, sağ gözümüne şarapnel parçaları girmiş.

Tedavi süreciniz nasıl geçti?

Kendime geldiğimde Ankara Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesinde yoğun bakımdaydım... Hakkari Devlet Hastanesinden ameliyattan sonra hemen beni ambulans uçak ile Ankara'ya, Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesine göndermişler. Bu arada aileme haber vermişler, onlarda hemen Ankara'ya gelmişler. Yaklaşık 10 gün yoğun bakımda kaldım, her şey hayal gibiydi. Yaklaşık bir ay kadar klinikte tedavim devam etti,

ardından beni hava değişimi için memleketime gönderdiler. Samsun'da geçirdiğim 45 günün sonunda Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesine tekrar geldim. Burada gerekli tedavi tamamlanınca, beni Ankara Bilkent'te bulunan Gaziler Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk ettiler.

Gaziler Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesinde hemen ampute kliniğine yatışım yapıldı. Diğer hastaneler gibi değil burası, sanki ben gelmeden herkes haber almış, benim için hazırlıklar yapılmış. Hemen fizik tedavim başladı. Merkezde hem fizik tedavim yapılırken hem de protezlerim için gerekli işlemlere

yapıldı. Rehabilitasyon merkezine ilk geldiğim anda buranın bir otel olduğunu düşünmüştüm. Birkaç gün sonra aslında biz yaralanan askerler için yapılmış bir tesis olduğunu öğrendim. Ama en ilginç olanı da bir vakıf tarafından yapılmış olmasıydı. Benim doğduğum yıllarda yapılan bir kampanya ile toplanan paralarla yapılmış bu hastane. Yaklaşık 25 yıl sonra vatani için ayağını, bacağı, gözünü feda eden bizlere ayak oluyor, bacak oluyor, göz oluyor.

TSK Elele Vakfı çok kutsal bir iş

yapmış ve bizlere böyle güzel bir tesis kazandırmış. Emegi geçen herkese şifa bulan bir gazi olarak çok teşekkür ederim. İnşallah vakfa yapılacak bağışlarla bu tarz merkezlerinde sayıları artar. Bizlerin, hayata dönmemiz ve şifa bulmamız için bu merkez ile çalışanlara gerçekten ihtiyacımız var. Sağladığınız tüm destekler için sizlere tekrar teşekkür ediyorum.

- 📍 Kültür Mahallesi
Ziya Gökalp Cad.
Ataç-2 Sokak No:43/8
Kızılay / ANKARA
- ☎ 0312 431 33 96
- ☎ 0312 430 55 72
- ✉ elele@elele.org.tr
- 🌐 www.elele.org.tr
- 🐦 twitter@TSKElele

İhtiyaç sahibi bir gazi gibi düşünüp inşaa ettiren TSK Elele Vakfı'na, Vakfa bağış yapan herkese teşekkür ederim.

Muhammed ÇAYHAN / GAZİ

Bize kendinizi tanıtır mısınız?

1997 yılında Mardin'in Artuklu ilçesinde ikizlerden biri olarak dünyaya gelmişim. Ancak ikizim altı aylıkken vefat etmiş. Yedi kardeşiz, babam çiftçi, annem ise ev hanımı.

İlk ve orta okulu Artuklu'da okudum, yaz tatillerinde babama yardımcı oluyordum, okul bittikten sonra bir süre ekmek fırınında çalıştım. 2017 yılında Piyade Er olarak Iğdır'da askerlik görevimi tamamladım.

2018 yılında askerliğim bittikten sonra beş ay kadar doğalgaz şirketinde çalıştım. Bu arada uzman asker alımları olduğunu

duydum, zaten özendiğim, istediğim bir meslekti. Başvurumu yaptım, mülakat ve sınavlardan sonra beklemeye başladım. Bu arada çalıştığım yer askeri bir birliğin karşısında idi, her sabah askerleri görüp; "keşke ben de onların içinde olabilsem" diye içimden geçirirdim. 2018 yılı Aralık ayında katılış emrim geldi. Önce dört ay kadar Isparta'da eğitim aldım. Daha sonra da ilk görev yerim olarak 9.Komando Tugayı Sarıkamış/Kars'ta göreve başladım.

Gazi olduğunuz olayı anlatabilir misiniz?

İdlib/Suriye'ye gönderilen birlikte görevlendirilmişim. Bulduğumuz bölgeye sık sık taciz atışları oluyordu, biz de top atışı ile karşılık veriyorduk. 19 Şubat 2020 de mevzide nöbet tutarken 30 metre kadar ileriye bir top atışı gerçekleşti. Can havliyle kendimizi yere attık. Bağışmalar başladı, kolumda ağrı hissettim. Sağlık ekibi ilk müdahaleyi yapmış. Koluma şarapnel parçaları saplanmış. Sonrasında Hatay Devlet Hastanesi'ne götürülmüşüm. Ertesi gün yaklaşık beş saat kadar süren ameliyatın sonunda ambulans uçakla Ankara Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne gönderildim.

Tedavi süreciniz nasıl geçti?

Ankara Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne geldikten bir süre sonra hava değişimi için eve gönderildim. Hava değişiminin sonunda Covid-19 salgını başlamıştı, yollar kapalıydı. Özel izin alarak Ankara Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne tekrar yatışım yapıldı. Bir süre tedavi yapıldıktan sonra, Ankara Bilkent'te bulunan Gaziler Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim

ve Araştırma Hastanesi amputé kliniğine yatışım yapıldı.

Rehabilitasyon merkezinde çalışanlar, doktorlar, yöneticiler, hemşireler hepsi çok ilgili ve yakın davrandılar. Yaklaşık 12 ay boyunca fizik tedavi gördüm. Her şeyden çok memnun kaldım, hepsine teker teker teşekkür ederim.

Yaklaşık bir yıllık tedavinin sonunda gazi olarak emekli oldum. Burası artık bizim ikinci evimiz,

kendimizi en iyi hissettiğimiz yer, ömrümüz boyunca Gaziler Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne gelip gitmeye devam edeceğiz. Bizim için buranın önemi çok büyük, ihtiyaç sahibi bir gazi gibi düşünüp inşaa ettiren TSK Elele Vakfi'na, Vakfa bağış yapan herkese teşekkür ederim. İyi ki varsınız.

- 📍 Kültür Mahallesi
Ziya Gökalp Cad.
Ataç-2 Sokak No:43/B
Kızılay / ANKARA
- ☎ 0312 431 33 96
- ☎ 0312 430 55 72
- ✉ elele@elele.org.tr
- 🌐 www.elele.org.tr
- 🐦 twitter@TSKElele

19 EYLÜL GAZİLER GÜNÜ

“...Dünyanın hiçbir ordusunda yüreği seninkinden daha temiz, daha sağlam bir askere rast gelinmemiştir. Her zaferin mayası sendedir. Her zaferin en büyük payı senindir...”

Atatürk

19 Eylül 1921 tarihinde Meclis'te gerçekleşen görüşmelerde Atatürk, Sakarya Meydan Muharebesi'nin cereyanı ve Türk milletinin bağımsızlık yolundaki kararlılığı hakkında izahat vermiş, konuşmasının sonunda, Meclis'e, Genelkurmay Başkanı Fevzi Paşa'ya, Garp Cephesi Komutanı İsmet Paşa'ya, Millî Savunma Bakanı Refet Paşa'ya, tüm subay ve erlere teşekkürlerini sunmuştur. Sakarya zaferinin ardından Karesi milletvekili Vehbi Bey tarafından verilen "Başkomutan Atatürk'ün beyanatının aslı ile beraber Fransızca tercümesinin derhal bastırılarak bütün dünyaya ilân edilmesine" dair taktir oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Atatürk'e, "Gazilik unvanı ve mareşallik rütbesinin verilmesine" ilişkin olarak; Genelkurmay Başkanı ve Kozan milletvekili Fevzi Paşa ile Garp Cephesi Komutanı ve Edirne milletvekili İsmet Paşa tarafından müştereken, Saruhan milletvekili İbrahim Süreyya Bey tarafından 62 milletvekilini temsilen, Erzurum milletvekili Durak Bey, Aydın milletvekili Tahsin Bey, Siirt Milletvekili Halil Hulki Efendi tarafından da münferiden olmak üzere toplam beş taktir verilmiştir.

Müzakeresine geçilen, "Büyük Millet Meclisi Reisi Başkumandan Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine Gazilik unvanı ita ve Rütbe-i Müşiri tevcihine dair kanun;

Madde 1. Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Başkumandan Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine Gazilik unvanı (verilmesi) ve rütbe-i müşiri (mareşallik rütbesi) tevcih olunmuştur. Madde 2. İşbu kanun tarihi neşrin-

den itibaren mer'iyül-icradır (yürürlüktedir).

Madde 3. İşbu kanun icrasına Büyük Millet Meclisi memurdur."

şeklindeki kanun teklifi, oybirliği ile kabul edilerek 19 Eylül 1921 tarihi itibarıyla 153 numaralı kanun olarak yürürlüğe girmiştir.

Atatürk, Meclis'in iradesiyle kuvvet bulan Ordu sayesinde bu başarının gerçekleştiğini, Meclis tarafından kendisine yapılan taktifin asıl muhatabının Türkiye Büyük Millet Meclisi Ordusu olduğunu belirterek, Ordu ve kendi namına, Meclis'e teşekkür etmiştir. Atatürk ayrıca, "Sakarya Meydan Muharebesi sonuna kadar askerî bir rütbesinin olmadığını, Osmanlı Devleti'nin rütbesinin, yine o devlet tarafından geri alındığının bilindiğini" ifade etmiştir. Kendisine Gazi unvanı ve Mareşallik rütbesinin verilmesi üzerine, ordu hakkında duyduğu takdir, hayret, minnet ve şükranı, ordunun her ferdi ile ülkenin her tarafından duyulacak kadar yüksek sesle söylemeye lüzum gören Atatürk, 20 Eylül 1921'de orduya verdiği beyannamede, Sakarya'da gösterdikleri kahramanlıklardan ötürü komutanlara, subaylara ve erlere ayrı ayrı teşekkür etmiş ve "...Dünyanın hiçbir ordusunda yüreği seninkinden daha temiz, daha sağlam bir askere rast gelinmemiştir. Her zaferin mayası sendedir. Her zaferin en büyük payı senindir..." sözleriyle, Türk askerinin mağlup edilmesi mümkün olmayan niteliğini ortaya koymuştur. Atatürk ayrıca; "Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kendisi hakkında yeni bir rütbe ve unvan ile beliren iltifat ve teveccühün doğrudan doğruya or-

duya dayandığını; milletin verdiği bu rütbe ile yükselen ordunun en şerefli, en ulu bir savaş ile seçkin olan yine Türk ordusu olduğunu; ordunun kahramanlıklarıyla gösterdiği nihayetsiz fedakârlıklar pahasına kazanılan bu büyük zaferin millet tarafından takdirini gösteren bu rütbe ve unvanı ancak orduya bağlayarak bütün askerlik yaşamının en büyük iftihar kaynağı olarak taşıyacağını," ifade etmiştir. Atatürk'ün büyük askerî dehasının bir kez daha ispatı olan Sakarya zaferi neticesinde, kendisine tevcih edilen gazilik unvanı ve mareşallik rütbesini, zaferde payı olan her fert, komutanlık ve kurumla kısacası Türk milleti ile paylaşan Atatürk zafer sarhoşluğuna kapılmamış; muharebenin kazandığı hemen ilk gün ve sonrasında aldığı tedbirler ve yayımladığı tebliğler ile barış yanlısı olduğunu belirtmekle birlikte bağımsızlık yolunda taviz verilemeyecek şartlarını bıkıp usanmadan dünyaya ilân etmiştir. Meclis tarafından Atatürk'ün şahsına verilmiş olan bu unvan ve rütbe, Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin eriştiği moral, güven ile güç seviyesini göstermesi açısından önemlidir. **19 Eylül Gaziler Günü münasebetiyle Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK ve silah arkadaşlarını bir kez daha rahmet ve şükranla anıyoruz.**

Gaziler Gününe özel olarak bu sayımızda Gazilerimizin "Gaziler Günü" mesajlarını sizlerle paylaşıyoruz.

lyl ki varlar...

Onlar için ne yapılırsa azdır...

Vatan size minnettir...

GAZİ ŞAKİR ERDEM

Vatanımızın bölünmez bütünlüğü uğruna canlarını hiçe sayan tüm gazilerimizin Gaziler Günü Kutlu Olsun.

GAZİ EMRAH AVAN

Gaziler Günü En İçten Dileklerle Kutlanm.

GAZİ EREN ERGÜNER

Vatan uğruna şehadeti umut ederek çıktığımız bu yolda, kahramanca çarpışarak hiç düşünmeden feda ettiğimiz canımıza, Gazilik onurunun nasip olması ve yaşayan bir anıt olmanın gururuyla Kahraman Gazilerimizin 19 Eylül Gaziler Günü Kutlanm.

GAZİ MAHMUT YİĞİT

Vatan için en büyük bedel kan ile ödenendir. Ne mutlu bana...

Gaziler Günü Kutlanm.

GAZİ SAMET DENİZ

Vatanımızın bölünmez bütünlüğü uğruna canlarını esirgemeyen tüm gazi büyüklerimin 19 Eylül Gaziler Günü Kutluyorum.

Gaziler Günü Kutlu Olsun...

GAZİ EMRULLAH YİĞİT

Vatan uğruna canlarını feda etmiş olan tüm şehitlerimizi rahmetle anar, Gazilerimizin Gaziler Günü Kutlanm.

GAZİ TALAT ÇİÇEK

Vatan ve bayrak uğruna canını hiçe sayan onurlu gazilere...

Gaziler Günü Kutlu Olsun.

GAZİ MURAT ERGİNÖZ

Pencereden dışarı baktığımızda güneşi esirgemiyorsa gökyüzü, sizden önce birileri bedelini ödediği içindir... Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm gazilerimizin 19 Eylül Gaziler Günü Kutlu Olsun

"Dünyanın hiçbir ordusunda yüreği seninkinden daha temiz, daha sağlam bir askere rast gelinmemiştir. Her zaferin mayası sendedir. Her zaferin en büyük payı senindir..."

Gaziler, yaşıyan anıtlardır.

GAZİ KADİR AKPINAR

Ölmeseler aşık olurlar, şiir yazarlar,
Ölümüne severlerdi.
Şiirleri böldüler,
Bir güzel kıza değil
Bin cefaya güldüler...
Kırmızı bir gül vermek vardı Allahın emriyle,
Ve gülmek peygamberin kavliyle.
Vazgeçtiler!
Allahın peygamberine komşuluğu seçtiler.
Aziz şehitlerimizin canlı şahitleri olan
Gazi arkadaşlarımızın Gaziler Günü kutlu olsun.
Bütün dava arkadaşlarımıza selam ve dua ile

GAZİ TUNCER GENÇ

Tüm silah arkadaşlarımızın
Gaziler Günü'nü canı gönülden kutlarım.

GAZİ DÜĞÜN YILMAZ

Başta en büyük Gazi
Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk ve Onun
silah arkadaşları olmak üzere, aziz şehitlerimizi
ve ebediyete intikal eden tüm Gazilerimizi
rahmetle ve minnetle anıyor, hayata olan tüm
Gazi büyüklerimin ve arkadaşlarımızın
Gaziler Günü'nü kutluyorum.

GAZİ SÜLEYMAN YALÇIN

Gövdesini yurt toprakları için siper eden
vatan evlatlarının bir kısmı şehadet serbetini
içmiş bir kısmı da gazilik abidesi olmuştur.
Ebediyete intikal eden şehitlerimizin
ruhları şad olsun. Gazi olmuş kahraman Türk
evladının Gaziler Günü kutlu olsun.

GAZİ RESUL YAVUZ

Selam olsun "Önce Vatan" diyerek yola
çıkanlara; yerinden, anasından, ayrılıp
hasrete belki de vatan için ölmeye yelken
açanlara; vatan için kendini, canını, kanını,
gözlerini, ellerini tüm bedenini
milletine siper denlere...
Vatan Size Minnettardır...
Milletimin Gaziler Günü kutlu olsun.
Şehit kardeşlerime Allahtan rahmet;
evlat ana baba, kardeş hasreti çeken
şehit yakınlarına sabırlar dilerim.

GAZİ M. SALİH OKKAY

Vatan aşkı yüreğinde,
Dalgalanmış, bayrak olmuş;
Dile gelmiş, dağlar, taşlar,
İnancınla hayat bulmuş.

Çıktın yola, haykırarak:
"Vatan için aksın kanım,
Ya şehitlik, ya gazilik,
Bu yurt; benim canım, kanım!"

Sana sonsuz minnettardık,
Hepimizin gönlündedir.

Şanlı gazi, sana selam!
Selam sana ey şehedal
Vatan için bizlerin de,
Canlarımız olsun fedal
Rüfa Kaymaz

GAZİ HALİL ALĞAN

Gaziler Günü'nü Kutladığımız bugün
bütün Gazilerimize Allah'tan şifa,
şehitlerimize rahmet ve güvenlik
güçlerimize güç kuvvet diliyorum.
Büyük Türk Milleti olarak devletimizin
arkasındayız. Vatanımız Sağ olsun...

GAZİ FATİH UYARER

Pencereden dışarı baktığımızda güneşi
esirgemiyorsa gökyüzü, sizden önce
birileri bedelini ödemiş içindir...

*Vatan toprağını asil kanları ile sulayan
aziz şehitlerimiz ve gazilerimizin
Gaziler Günü Kutlu Olsun*

Vatan size minnettir...

GAZİ VOLKAN TUNÇ

Çanakkale'de destan yazan bir milletin torunları sanmayın
Hakkari'de Şırnak'ta oturup günlük yazacaktı.

Gaziler Günümüz Kutlu Olsun...

GAZİ İLMİCAN GELİN

Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve onun silah arkadaşları olmak üzere, bu vatan için toprağa düşen tüm şehitlerimizin ve ebediyete intikal eden gazilerimizin huzurunda saygı ile eğilir, Kahraman Gazilerimize sevgilerimi sunarım.

Gaziler Günümüz Kutlu Olsun...

GAZİ SERCAN TEKÇE

Ben şehit olmak istedim ama Rabbim bana gaziliği nasip etti. Gaziler ülkemiz için terörle mücadeleye hazır beklemektedir. Bizden emin olmanızı istiyoruz. Terörü bitireceğimize inanıyor ve tüm güvenlik güçlerimize Rabbimden güç kuvvet diliyoruz. Dualarımız sizlerle...

Gaziler Günümüz Kutlu Olsun.

GAZİ ALİ GÜMÜŞTAS

Başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve onun silah arkadaşları olmak üzere, bu vatan için toprağa düşen tüm şehitlerimizin ve ebediyete intikal eden gazilerimizi Rahmet ve minnetle anıyorum.

Gaziler Günümüz Kutlu Olsun...

GAZİ SEYFETTİN SERENBOY

19 Eylül Gaziler Günümüz Kutlu Olsun...

GAZİ M. UFUK TUĞ
GAZİ SAVAŞ GARİP
GAZİ AYDIN ÇİRKİN

Vatanını en çok seven görevini en iyi yapandır. Bizlerde bu düsturla Sancak ve Bayrağımızı topraklarımızda sonsuza kadar dalgalandırmak için şehadet aşkıyla terörle mücadele ettik. Sancak ve Bayrağımızı aizi şehitlerimizden, kahraman Gazilerimizden emanet olarak aldık ve çocuklarımızı emanet edene değin görevimize devam edeceğiz. Vatanımızın bölünmez bütünlüğü için terörle mücadele eden güvenlik güçlerimize selam olsun. Sağlıkla ailelerine kavuşmaları dileği ile Gaziler Günümüz kutlu olsun...

GAZİ İHSAN BAYAR

Aziz şehitlerimizi ve ebediyete intikal eden tüm Gazilerimizi rahmet ve minnetle anar, 19 Eylül Gaziler Gününü kutlarız

GAZİ HÜSEYİN ÇELİK

Başta Ebedi Başkomutanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere, milletimiz ve vatanımız uğruna canlarını ortaya koyan, vatan sevdası uğruna bedeller ödemiş kahraman gazilerimizin 19 Eylül Gaziler Günü kutlu olsun.

*Gazilerimize saygı,
Tarihimize olan bağlılığımızdır*

Ayşe Yurdanur MÜFTÜOĞLU

Emekli Öğretmen MSB Ankara Özel Bakım Merkezi

Zoru başarmak, zor olanı aşmak, başarı ipini göğüslemek gerçekten takdire şayandır. Hayatımızın ikinci baharında bizlerin rahatını, bizlerden daha çok düşünerek, bulunduğumuz bu nadide eseri MSB Ankara Özel Bakım Merkezini bizlere lütfeden TSK Elele Vakfı'na ve Türk Milletine sonsuz minnet ve şükranlarımı sunuyorum.

Gazilerimize borcumuz çok büyük. Hepimizin Gazilerimiz için yapması gereken bir şeyleri vardır ve mutlaka da yapmalıdır.

Büyük Türk Milleti tarihine yakışır biçimde Şehit ve Gazilerini unutmamalı ve unutmayacaktır da. Dünyanın sayılı Rehabilitasyon Merkezini kurarak, Mehmetçiklerimize her konuda hizmet verilmesini sağlayan TSK Elele Vakfına tekrar tekrar teşekkür ediyorum. Halkımızın bağışlarını bu münevver kuruma yapmalarını diliyor, bekliyor ve umut ediyorum. Yayınlarınızın her zaman sizleri ileriye taşımalarını ve başarılarınızın devamını diliyorum. Saygılarımla

Aynur MERTOĞAN

Emekli MSB Ankara Özel Bakım Merkezi

Bu merkezi, hayırsever kişilerin yardımlarıyla var eden TSK Elele Vakfı bizler için çok önemli bir değere sahiptir. Çünkü hayatımızın ikinci baharını yaşama şansına sahip olduğumuz bizlere "ev" olan bu merkez TSK Elele Vakfı ve Türk Milleti sayesinde bizlere armağan edilmiştir.

Bizlerin bundan sonraki amacı da bu Vakfı; yapacağımız ba-

ğışlarla desteklemek olmalıdır. Herkesin imkanı doğrultusunda az ya da çok diye düşünmeden, yardımlarını yapmalarını rica ediyorum.

Ayrıca vakfın bizler için ek olarak inşa ettireceği yeni 100 yataklı Tam Bakım için de desteklerini esirgememelerini diliyorum. Bu vakfın bağışçısı olduğum içinde çok mutlu ve gururluyum

Şerife KOÇ

Ev Hanımı MSB Ankara Özel Bakım Merkezi

TSK Elele Vakfı kurulduğu yıldan beri, gönüllü bağışlar ile elde ettiği kaynakları en üst seviyede değerlendirerek, yaptığı çalışmalarla gönüllerimize taht kurmuştur. Bizleri, sahip olduğu modern tesislerinde, yalnızlık ve monotonluktan uzaklaştırıp, refaha çıkarmıştır.

Aynı şekilde ihtiyacı olan gazile-

rimize sağlık başta olmak üzere her türlü yardımda bulunmaktadır.

Böyle bir Vakfın bağışçısı olmanın gurur ve mutluluğunu yaşamaktayım. Dilerim ki yardımlaşmayı seven herkes aynı duygularla ortak olur, saygı ve sevgilerle.

Nesrin Suna GÜMÜŞSUYU

Ressam

Herkese gazilerimize yapabileceği mutlaka bir şeyler vardır. Bu büyük millet, büyük ve kadim tarihine yakışır biçimde geleceğe doğru dünyamızın bu çok sıkıntılı sürecinde, güvenle yoluna de-

vam edebilmek istiyorsa; şehitlerini ve gazilerini unutmak gibi bir lüksü olabileceğini sanmıyorum. Bağışlardan gelen katkılarla dünyanın sayılı Rehabilitasyon merkezlerinden birisini inşa ederek; asker, polis ve korucu olmak üzere bütün gazilerimize hizmet verilmesini sağlayan TSK Elele Vakfı'nın daha güçlü olarak, çok daha çeşitli alanlarda faydalı çalışmalar yapabilmesine imkân tanımak için halkımızın bağışlarını bu güzel çalışmalarını ve çalışanları cesaretlendirecek derecede arttıracaklarını bekliyorum ve umut ediyorum.

MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN ANADOLUYA GEÇİŞİ VE KONGRELER

İtilaf Devletleri donanmasının İstanbul limanına geldiği 13 Kasım günü Mustafa Kemal Paşa da İstanbul'a vardı. Kendisini çok sinirlendiren manzara karşısında söylediği söz **"geldikleri gibi giderler"** olmuştur. Mustafa Kemal İstanbul'a geldiği zaman Ahmet İzzet Paşa hükümeti çekilmiş ve Tevfik Paşa kabinesi kurulmuştu. Bu, Mustafa Kemal Paşa'da büyük bir hayal kırıklığı yarattı. Çünkü Ahmet İzzet Paşa'ya güveni vardı ve onunla işbirliği yaparak bir çıkış yolu bulabileceğini umuyordu. Meclisteki arkadaşlarıyla, Tevfik Paşa kabinesini düşürmek girişimi başarılı olmadı. Mustafa Kemal yine de girişimlerine son vermedi. 29 Kasım'da Padişahla yaptığı görüşmede umduğunu bulamamıştı, ancak Vahidettin de O'na bir ölçüde umut vermekten kaçınmamıştı. Ortak olduğu Minber gazetesi kamuoyunu aydınlatmak ve padişahı uyarmak için Tevfik Paşa aleyhine şiddetli bir kampanya başlatmıştı.

O sırada, annesinin evinden taşınarak yapacağı temaslar için daha uygun bulunduğu Beyoğlu'ndaki Pera Palas oteline yerleşti. İş başında görülen bütün şahsiyetlerle temas imkanları aramaya, onları yakından tanıyıp değerlerini tartmaya kendilerine güvenilip güvenilmeyeceğini öğrenmeye de koyuldu. Bir müddet sonra Şişli'de kiraladığı bir eve yerleşti. Şimdi "İstanbul Şehri Atatürk Müzesi" olan bu ev, İstanbul'dan ayrılincaya kadar Mustafa Kemal'in

çalışmalarına ve Milli Mücadele için hazırlıklarına bir merkez oldu. Burada güvendiği arkadaşlarıyla toplanıyor, ilerisi için kararlar alıyor, tedbirler düşünüyor, aydınlatılması gerekli insanlara inanç ve kurtuluş ufukları açıyordu.

O demokratik ve yasal yollarından, ulusal birliği ve bağımsızlığı amaçlayan bir hükümette etkin bir görev alarak Osmanlı devletinin yazgısını değiştirmeye çalışır. Ancak, olaylar düşündüğü gibi gelişmez. Mebuslar Meclisinin 21 Aralık 1918'de kapatılmış olması artık yasal düzeyde mücadele vermek imkanının kalmadığını göstermişti.

16 Mayıs 1919'a kadar burada arkadaşlarıyla görüşmelerini sürdürerek meşru zeminde ülkenin içinde bulunduğu kötü durumdan kurtarılması için çaba harcadı. İstanbul'da bir şey yapılamayacağını anlayınca Anadolu'ya geçmek için uygun fırsatı beklemeye başladı. Yakın arkadaşlarının yardımı ve akılcıca kurduğu iyi ilişkiler sonucunda 9. Ordu Müfettişliği'ne atanan Mustafa Kemal Paşa, oldukça geniş bir bölgedeki bütün askeri ve mülki makamlara emir verebilme yetkisiyle donatıldı ve 16 Mayıs 1919'da Samsun'a hareket etti.

Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a Çıkması ve Faaliyetleri

Makedonya'daki genç subaylık günlerinden başlayarak birlikte hareket eden ve Mustafa Kemal'in liderliğini benimsemiş olan grup, İstanbul'da bir araya gelerek görüş birliğine vardı. Bu

çekirdek kadro -Mustafa Kemal, Rauf (Orbay), Ali Fethi (Okyar), Kâzım Karabekir, Ali Fuat (Cebesoy), sonradan katılan İsmet (İnönü) den oluşuyordu - gelecekle ilgili kesin kararlar almaya yöneldi. Ülkenin içinde bulunduğu çıkmazdan kurtulması İstanbul'daki hükümet kadrolarıyla mümkün değildi ve çözüm Anadolu'da olacaktı. Bu yolda ilk girişim Kâzım Karabekir'den geldi. Kazım Karabekir Erzurum'daki 15'inci Kolorduya, Ali Fuat Paşa da Ankara'daki 20'nci Kolorduya atandılar. Hareket başlamıştı.

Bir taktik adamı olan Mustafa Kemal zamanın ve koşulların olgunlaşmasını beklemiş, gerekli hazırlıkları yapmış ve arkadaşlarını Anadolu'ya geçirmişti. Nihayet kendisi de:

" Anadolu içine girmek, bir müddet isimsiz çalıştıktan sonra, bütün Türk milletine felaketi haber vermek" amacıyla, Anadolu'ya geçme yollarını aramaya başlamıştı.

Damat Ferit Paşa kabinesi o bölgeye değerli fakat kendi isteklerine göre davranacak bir komutanın gönderilmesini düşünüyordu. O günkü bazı politika adamları da her ne surette olursa olsun Mustafa Kemal'in İstanbul'dan uzaklaştırılmasında kendi hesaplarına fayda umuyorlardı. Padişah ve hükümet, dürüst, güvenilir ve iyi bir asker olduğu bilinen ve İttihatçılarla arası açık olan Mustafa Kemal Paşa'yı 30 Nisan 1919'da 9'uncu Ordu Müfettişliğine tayin etmeyi uygun buldu. Mustafa Kemal Paşa'ya görevi sırasında bütün askeri ve sivil makam-

lara emretme yetkisi de verildi. Mustafa Kemal, bu görevi Anadolu'ya geçmek için büyük bir fırsat saymış, Yunanlıların İzmir'e asker çıkartmasından bir gün sonra güvendiği 18 subay ile Bandırma vapuruyla Samsun'a hareket etmiştir.

19 Mayıs 1919 günü karaya ayak bastığı Samsun'da büyük bir ilgi ile karşılanan Mustafa Kemal, bölgedeki durumu inceledikten sonra 20 ve 22 Mayıs'ta hükümete yolladığı telgraflarda: **"İzmir'in haksız işgalinin ordu ve milleti içten yaraladığını, bu tecavüzü kabul edemeyeceklerini, İngilizlerin bu bölgeye haksız olarak asker çıkarmış olduklarını"** belirtiyordu. Onu ilgilendiren yalnız Pontus sorunları değil, tüm ülkenin geleceğiydi. Bu raporlarda sadece müfettişlik alanı ile ilgili meselelere değinmekle kalmamış, bütün ülkenin içinde bulunduğu durumu tahlil etmiştir.

Halkın ve ordunun bir an önce teşkilatlandırılması zorunlu hale geldiğini gören Mustafa Kemal Paşa, Samsun'un İngiliz işgalinde ve kıyıda bulunmasının yanı sıra, civardaki Rum çetelerinin faaliyetlerini de göz önüne alarak, karargahını daha emniyetli bir yere naklini uygun bulmuş ve 25 Mayıs'ta Havza'ya hareket etmiştir.

Mustafa Kemal Paşa için artık tarihi görev başlamış bulunuyordu. Bundan sonra Osmanlı Devleti bir süre adeta iki elden idare edilecekti. Çünkü Mustafa Kemal Paşa her gittiği yerde halkın arasına girerek onları harekete geçirmeye çalışacaktı. Yine O, sadece komutan olmayacak, valiler ve milli teşekküllerle haberleşen, Türk milletini düştüğü kötü durumdan haberdar eden, memleketin dertlerini dert edinen, bunlara çare arayan, cemiyetler toplayıp kararlar alan bir önder olacaktı. Mustafa Kemal, 28 Mayıs'ta askeri ve mülki amirlerle Müdafaayı

Hukuk Cemiyetlerine gönderdiği yazıda işgali protesto için her tarafta mitingler yapılmasını, halka felaketin büyüklüğünü anlatarak bunu köylere kadar yaymalarını istedi. Edirne'de bulunan Cafer Tayyar Paşa'ya yolladığı telgrafta bağımsızlığa kadar milletle birlikte özveriyle çalışacağına yemin ettiğini, artık Anadolu'dan hiçbir yere gitmeyeceğini bildiriyordu. Memleketin her köşesinde İzmir'in işgaline tepki olarak mitingler yapıldı. İstanbul'da altı miting, Anadolu'nun çeşitli şehir ve kasabalarında 96 miting tertip edildi. İstanbul mitinglerine ve Mustafa Kemal'in Havza'daki etkinliklerine ilk tepki işgal makamlarının onu geri çağırmaları şeklinde olmuştur.

Amasya Tamimi ve Millî Mücadele Tarihindeki Yeri

Mustafa Kemal Paşa, o güne kadar "Ordu Müfettişi" sıfatı ile bütün kişisel ağırlığını koyarak hareket etmişti. Şimdi bu sıfatının tehlikeye düştüğünü görüyordu. Bu nedenle giriştiği eylemi kişisel olmaktan çıkarıp halka mal etmekte acele etmek gerekiyordu. Harbiye Nezaretine oyalayıcı bir cevap vererek 12 Haziran'da Amasya'ya vardı. Halk onu büyük bir coşku ve heyecanla karşıladı. Ali Fuat Paşa, Refet Bey ve Rauf Bey'in katkılarıyla 14 Haziran'da kurulan Müdafaa-i Hukuk Derneği bünyesinde, Mustafa Kemal Paşa tarafından önceden hazırlanmış metnin üzerindeki çalışmalar tamamlanarak inkılâp tarihimize **"Amasya Tamimi"** olarak geçen ilk önemli belge kabul edildi. Tamim, Konya'da bulunan 2'nci Ordu Müfettişi Cemal Paşa (Küçük Mersinli Cemal Paşa) ile Erzurum'da 15'inci Kolordu Komutanı Kâzım Karabekir Paşa'nın da onaylamasından sonra 21/22 Haziran 1919'da tüm ilgililere duyuruldu. Ayrıca İstanbul'da bulunan bazı önemli kişilere bu bildiri ile birlikte yolla-

nan mektuplarla bağımsızlığımızın milletin bağrından çıkan güce dayanarak sağlanacağı, miting ve gösterilerin büyük amaçları gerçekleştirilmeye yetmeyeceği, zararlı propagandaların durdurulması gerektiği belirtildi.

Bu tamimde özetle şu noktalara temas ediliyordu:

* **Vatanın bütünlüğü ve milletin istiklâli tehlikededir.**

* **İstanbul hükümeti üzerinde bulunan sorumluluğun gereklerini yerine getirememektedir. Bu durum milletimizi aşağı göstermektedir.**

* **Milletin istiklâlini, yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.**

* **Milletin içinde bulunduğu durumu açıklamak ve hak arayan sesini dünyaya duyurmak için her türlü tesirden ve baskıdan uzak bir milli heyetin kurulması şarttır.**

* **Anadolu'nun her bakımından en emin yeri olan Sivas'ta millî bir kongrenin toplanması kararlaştırılmıştır.**

* **Bunun için bütün vilayetlerin her sancağından, milletin güvenini kazanmış üç delegenin hemen yola çıkarılması gerekmektedir.**

* **Her ihtimale karşı bunun bir milli sır olarak saklanması şarttır.**

* **Şark vilayetleri adına, 10 Temmuz'da bir kongre toplanacaktır. Bu kongrenin delegeleri de Sivas'daki genel kongreye katılacaktır.**

* **Delegeler, Müdafaa-i Hukuk, Reddi İlhak dernekleri ve belediyeler tarafından seçilecektir.**

Askeri ve milli örgütlerin hiçbir biçimde dağıtılmaması; birliklerin komutanlıklarının hiçbir surette terk edilmemesi ve dağıtılmaması isteniyordu. Bir yerin düşman askerinin istilasına uğraması, yalnız oradaki askeri birliği değil tüm orduyu ilgilendirecekti. Silah, cephane ve diğer araçlar kesinlikle teslim edilmeyecekti.

Amasya Kararları'nın bir bölümü bir gün sonraki tarihi taşıyan Amasya Tamimi'nde yer almış, ülkenin dört bir yanına gönderilmiştir. Ancak yayımlanan tamimde dönemin şartları dikkate alınarak son üç maddeye yer verilmemişti. Amasya Tamimi, Mustafa Kemal Paşa'nın daha önce kumandanlara ve mülki amirlere gönderdiği tebliğ ve tamimlerle halka açıkladığı hususların bir program ve karar halinde ifadesidir. Amasya Tamimi'nde öngörülen fikirler, eskimiş, yıpranmış ve iktidarda bulunanların zorla devamla çalıştıkları işgalcilerle işbirliği yaparak korumaya çalıştıkları düzene karşı bir harekettir. Tamim, millî egemenliğe dayalı yeni Türk devletinin kurulması yolunda atılan ilk adımdır. Türk milletine bu çağrının gerekçesini ve uygulanacak planı açıklamaktadır.

Artık yüzyıllardır Türk milletinin kaderine hükmetmiş olan Padişah iradesine karşı ayaklanma başlamıştır. Nitekim tamimle birlikte İstanbul'a yollanan mektuplarda, artık İstanbul'un Anadolu'ya egemen değil, bağımlı olmak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Ordunun Amasya'da alınan kararların uygulanması ile görevlendirilmesiyle ordu da ihtilâlin içinde yer almıştır.

Amasya Tamimi, hukuki ve siyasi önemi ile yeni Türk Devletinin kuruluşunu hazırlayan bir temel belge olmak özelliğini taşımaktadır.

Durumu iyi tahlil eden İngilizlerin baskısı üzerine, Dahiliye Nazırı Ali Kemal, Mustafa Kemal Paşa'nın görevinden uzaklaştırıldığını bildirdi. Ancak bu emrin Anadolu'da dinlenmesi imkansızdı. Çünkü Amasya Tamiminin uygulanması işiyle bizzat komutanlar uğraşıyorlardı. Sonuçta Ali Kemal istifa etmek zorunda kaldı. Bu sırada, doğu illerindeki millî direnişi toparlamak ve Sivas Kongresi'nin ilk basamağını oluş-

turmak üzere Mustafa Kemal Paşa Erzurum'a hareket etti. O, Sivas'tan geçerken, Dahiliye Nezaretinin verdiği emri yerine getirip, kendisini görevinden alıkoymak isteyen Elazığ Valisi Ali Galip ile görüştü. Onu sorguya çekerek hırpaladı ve bu girişimini önledi. Erzincan'dan geçerken Padişah'tan İstanbul'a dönmesini isteyen bir telgraf aldı. Ancak Mustafa Kemal Paşa görevinden ayrılmayacağını bildirdi. 3 Temmuz 1919'da coşkun gösteriler arasında beraberindekilerle Erzurum'a vardı.

7/8 Temmuz gecesi Mustafa Kemal Paşa'ya görevinden kesin olarak alındığını bildiren bir emir geldi. Bunun üzerine Mustafa Kemal Paşa, Harbiye Nezaretine hem görevinden hem de askerlikten ayrıldığını bildirdi. Erzurum Kongresi hazırlıklarının yapıldığı sırada, Mustafa Kemal Paşa'nın verdiği bu karar Milli Mücadele'nin en bunalımlı anlarından birisidir. O'nun aniden mesleğinden ayrılması başlatılan hareketi tehlikeye düşürebilirdi. Fakat böyle olmadı, askerlikten çekilmesi hiçbir şeyi değiştirmedi. Başta Kâzım Karabekir Paşa olmak üzere hemen bütün komutanlar, artık hiçbir resmi sıfatı kalmayan O'nun emri altına girdi. Ancak bu olayın en anlamlı yanı Mustafa Kemal Paşa'nın liderlik özelliklerinin artık tartışma götürmez bir duruma gelmesidir.

Erzurum Kongresi (23 Temmuz-7 Ağustos 1919)

Kongre, bazı vilayetler henüz hazırlıklarını tamamlamamadıklarını bildirdikleri için kongre 23 Temmuz'a ertelendi. Fakat bu arada da Mustafa Kemal Paşa ile hükümet arasındaki ilişkilerde önemli değişimler yaşandı.

Mustafa Kemal Paşa, 6 Temmuz'da müfettişlik bölgesindeki Valiliklere gönderdiği bir telgrafı "...Her taraftan yola çıkmış olan Erzurum Kongresinin üyeleri toplanmak üzeredir. Top-

lantının gecikmemesi için, seçilmiş Kongre üyelerinin iki güne kadar yola çıkarılması ve isimlerinin bildirilmesiyle beraber, hangi gün Erzurum'da hazır buluncaklarının haber verilmesi..."ni istedi. Bu gelişmelerin sonunda bilindiği gibi Mustafa Kemal Paşa, 8 Temmuz 1919'da bütün resmi sıfat ve yetkilerinden vazgeçerek askerlik mesleğinden de istifa etti. Bu münasebetle Rauf Bey'le ertesi gün ordulara ve millete hitaben birer beyanname yayınlamak durumu açıkladılar.

23 Temmuz-7 Ağustos 1919 tarihleri arasında faaliyetlerini sürdüren kongre toplam 13 toplantı yaptı ve oldukça önemli kararlar aldı. Mustafa Kemal Paşa Kongreyi açış konuşmasında memleketin ve bölgenin durumunu geniş bir şekilde izah etti. İkinci günden itibaren Nizamname üzerinde yoğun münakaşalar cereyan etmeye başladı. Münakaşaların ağırlık noktasını ise, "...teşkilatta kaza idare heyetlerinde kaymakamların reislik ve askerlik şube reislerinin ikinci reislik; vilayetlerde valilerin reislik ve ahz-ı asker daire reislerinin ikinci reislik vazifelerini görmelelerini teklif etti. Bu teklif o zamana kadar tamamen bir halk teşkilatı olarak gelişen Müdafaayı Hukuk'un veçhesini değiştiriyordu...". Bu mesele halledildikten sonra, Kongre beyannamesinin tartışılması ve yayınlanması için sürdürülen münakaşalar bir sonuca bağlandı ve 7 Ağustos günü Mustafa Kemal Paşa'nın yaptığı şu kapanış konuşmasıyla nihayet buldu:

"Muhterem Efendiler, Milletimizin kurtuluş umudu ile çırpındığı en heyecanlı bir zamanda fedakar heyet-i muhteremeniz her türlü zahmetlere katlanarak burada Erzurum'da toplandı, hassas ve necib bir ruh ve salabetli bir iman ile vatan ve milletimizin kurtuluşuna ait

esaslı kararlar aldı, özellikle bütün cihana karşı milletimizin mevcudiyetini gösterdi... (Kongremizin) vatan ve milletimize ve devlet-i ebed müddetimize mesud akibetler temenni ederim.”.

Kongre sonunda bir Heyet-i Temsiliye oluşturuldu ve Başkanlığına da Mustafa Kemal Paşa seçildi.

Yayınlanan beyannamede özetle şu noktalara temas ediliyordu :

1.Doğu vilayetleri ile Trabzon ve Canik sancağı hiç bir sebep ve bahane ile Osmanlı topluluğundan ayrılması mümkün olmayan bir bütündür.

2. Her türlü yabancı işgal ve müdahalesine karşı, millet birlik olarak mukavemet ve kendini müdafaa edecektir.

3. İstanbul hükümeti, vatanın ve istiklâlin korunmasına ve sağlanmasına muktedir olmadığı takdirde gayeyi sağlamak için millî kongrece, toplantı halinde değilse Heyet-i Temsiliyece geçici bir hükümet kurulacaktır.

4. Kuvayı milliyeyi amil ve irade-i milliyeyi hâkim kılmak esastır.

5. Hıristiyan azınlıklara siyasi hâkimiyet ve toplumsal dengeyi bozacak ayrıcalıklar verilemez.

6. Manda ve himaye kabul olunamaz.

7. Millî Meclisin derhal toplanmasına ve hükümet işlerinin meclisin denetimi altında yürütülmesine çalışılacaktır.

Erzurum Kongresi beyannamesi çok az değişikliklerle Sivas Kongresi tarafından kabul edildikten bir süre sonra Mebuslar Meclisi'nde de Misak-ı Milli olarak onaylanmıştır.

Erzurum Kongresi ülkenin bütününü ilgilendiren bu tarihi kararlarla bölgesel bir kongre olmaktan çıkmış, kendisinden sonra gelecek tüm olayları etkilemiştir.

Erzurum Kongresinde alınan kararlar, İstanbul hükümeti ve İtilâf Devletleri tarafından çok kötü karşılanmıştır. Onlara göre kongre bir ihtilâl demektir. "Millî egemenlik"ten söz etmek ve Mebuslar Meclisi'nin toplanmasını istemek İtilaf Devletlerinin emellerini söndürecek ve aynı zamanda saltanat aleyhine sonuç verebilecek tehlikeli gelişmeler olarak değerlendirilmişti. Sadrazam Damat Ferit, ihtilâlin elebaşısı saydığı Mustafa Kemal Paşa ve Rauf Bey ile onlara yardım eden diğer bazı aydınların yakalanarak İstanbul'a getirilmesi için asker ve sivil yöneticilere 30 Temmuz'da emir verdi. Ancak bu çabalar tümüyle sonuçsuz kaldı. Çünkü artık ihtilâl tam anlamı ile yoluna girmek üzereydi. Aydınlar ve ordu Mustafa Kemal Paşa'nın etrafında kenetlenmişlerdi. Erzurum Kongresi'ni takip eden günlerde Mustafa Kemal Paşa'nın amacı, en kısa zamanda Anadolu'da millet temsilcilerinden oluşan bir meclis toplamak ve bu meclisin kuracağı hükümet ile Millî Mücadeleyi bir merkezden idare etmektir. Bu nedendir ki doğu illerinin mukadderatı için toplanan Erzurum Kongresi'ni bu amaca yöneltmek istedi. Bu düşünce dolayısıyla Erzurum Kongresi'ni Sivas Kongresi'ne bağlayarak Millî Mücadele'ye ülke çapında yaygınlık kazandırdı.

Balıkesir ve Alaşehir Kongreleri

Çevre il ve ilçelerden delegelelerin de katıldığı bir mahalli kongre düzenlendi. 26-31 Temmuz tarihleri arasında toplanan kongre aldığı kararları hükümete ve İtilaf Devletleri temsilciliklerine birer telgrafla bildirdi. Buna göre:

1- Kongrenin maksadı vatanın kurtuluşudur ve hiçbir siyasi fırka ile alakası yoktur.

2- Anadolu nüfus çoğunluğu,

tarihi ananeleri, millî temayülleri, mimari ve tarihi medeniyeti bakımından tamamıyla Türk ve Müslümandır.

3- Wilson Prensipleri'nin 12'nci Maddesinin derhal tatbikine başlanmalı... Anadolu Türkleri bunların yalandan ibaret olmadığını ümit etmektedir.

4- Anadolu Türkleri yurtlarının ufuklarını Yunan bayrağından kurtarıncaya kadar savaşılmaya karar vermişlerdir... Bunun önüne geçebilecek hiçbir tavsiye ve karar kabul etmeyeceklerdir.

Balıkesir Kongresi'nin kararlarını tekrarlamak ve teşkilatı genişletip güçlendirmek amacıyla, 16-25 Ağustos tarihleri arasında yapılan Alaşehir Kongresi'ne de yine Hacim Muhittin Bey öncülük etmiş ve kongre aynı kararları almıştır. Erzurum Kongresi Temsil Heyetiyle irtibata geçilerek, Sivas Kongresine temsilci gönderilmiştir.

Kaynak: Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü

1. Fethi Tevetoğlu, Millî Mücadele Yıllarındaki Kuruluşlar, Ankara, 1988.
2. Tarık Zafer Tunaya, Türkiye'de Siyasal Partiler, İstanbul, 1986.
3. Yücel Özkaya, "Ulusal Bağımsızlık Savaşı Boyunca Yararlı ve Zararlı Dernekler", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, c.4, sa:10, (Kasım 1987), s.174 vd.
4. Şerafettin Turan, Türk Devrim Tarihi, İmparatorluğun Çöküşünden Ulusal Direnişe, İstanbul, 1981.
5. Erik Jan Zürcher, Millî Mücadelede İttihatçılık, İstanbul, 1987.
6. Bilal Şimşir, İngiliz Belgelerinde Atatürk, Ankara, 1973.
7. Mahzar Müftü Kansu, Erzurum'dan Ölümlüne Kadar Atatürk'le Beraber, Ankara, 1986.
8. Samet Ağaoğlu, Kuvayı Milliyeye Ruhu, İstanbul, 1973.

Özden HARMANCI

TSK Elele Vakfı Gata
Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi
Fizyoterapist

ÇOCUKLARDA SEREBRAL PALSİ İLE İLGİLİ MERAK EDİLENLER

Serebral Palsi nedir?

Serebral palsi (SP), bir diğer adıyla beyin felci, doğum öncesinde, doğum sırasında ve doğum sonrası erken dönemdeki, beyin hasarı sonucu ortaya çıkan, ilerleyici olmayan ancak yaşla birlikte değişebilen, hareketi kısıtlayıcı, kalıcı motor fonksiyon kaybı, postür ve hareket bozukluğu olarak tanımlanmaktadır.

Beyin fonksiyon bozukluğunun altta yatan nedeni ve yaygınlığına paralel olarak, hareket ile ilgili problemlerin yanı sıra ek bulgular da eşlik edebilir. Bu bulguların başında öğrenme güçlüğü, konuşma problemleri, davranış ve uyum problemleri, nöbetler, görme ve işitme sorunları sayılabilir. SP prevalansı toplumlara göre değişmekle birlikte, her 1000

canlı doğumda 1-5 olarak bildirilmektedir.

Serebral Palsi'nin Nedenleri Nelerdir?

Prematüre doğum, düşük kilolu doğum, kanın pıhtılaşma problemleri, anne – bebek arasında kan uyumsuzluğu, gebelikte ya da doğum esnasında bebeğin oksijensiz kalması, beyin kanamaları, hamilelik döneminde annenin, bebeğin sinir sistemini etkileyecek, bakteriyel ya da viral enfeksiyon yaşaması, annenin hamilelik döneminde alkol, sigara, uyuşturucu ve/veya çeşitli ilaçlar kullanması, yaşadığı psikolojik sorunlar ve karın bölgesine gelen darbeler serebral palsiye neden olabilir.

Doğum öncesi	Doğum sırası	Doğum sonrası
Annenin geçirdiği hastalıklar	Erken/geç doğum	Ateşli hastalıklar (menenjit vb)
Travma	Uygun olmayan pozisyonda doğum	Travma
Genetik sebepler	Düşük/yüksek doğum ağırlığı	Enfeksiyonlar
İlaç kullanımları	Kordon dolanması	Hipoglisemi
Kanama	Okajensiz kalma	Havale
Akraba evliliği	Çoğul gebelik	Beyin kanaması
Radyasyon	Zor doğum	Tümöral nedenler
Annenin yaşı	Doğum travması	Zehirlenmeler

Serebral Palsi'nin Tanısı Ve Belirtileri Nelerdir?

SP tanısını koymak için özellikli bir tanı testi bulunmadığından erken dönemde bu tanıyı koymak oldukça zor ve bir o kadar da önemlidir. Motor gelişimin değerlendirilmesi zor ve istemli hareketler sınırlı olduğundan 6 aydan önce tonus ve refleks bozukluklarına rastlanmayabilir. Bu aşamada aileye ve fizyoterapistle büyük bir iş düşmektedir. Fizyoterapist anamnezi çok dikkatli almalı ve gözlemi çok iyi yapmalıdır.

Serebral Palsi'li bebeklerde sıklıkla görülen belirtiler aşağıdaki başlıklarda toplanabilir:

- Motor gelişim aşamalarında gecikme (oturma, dönme, yürümenin gecikmesi gibi)
- Oturmuş ya da yüzükoyun pozisyondayken kafasını kaldırmakta zorlanma
- Duruş bozukluğu
- Vücudunun bir yanını kullanma eğilimi
- Kasların fazla gergin ya da gevşek olması

- Kas kontrolünün zayıf olması
- Beslenme ve yutma güçlüğü
- Normalin dışında refleks hareketlerin görülmesi

Serebral Palsi Tipleri Nelerdir?

SP, klinik tablosu karmaşık bir durum olduğu için günümüzde kullanılan birden fazla sınıflandırma yöntemi vardır. Bunlar; hareket bozukluğu tipine göre sınıflandırma, nöroanatomik yapılaraya göre sınıflandırma, fonksiyonelliğe göre sınıflandırma, etkilenen ekstremitelere dağılımına göre sınıflandırma ve etkilenme şiddetine göre sınıflandırma şeklindedir.

Günümüzde en çok kullanılan sınıflandırma sisteminde tonus ve hareket bozukluğunun tipine göre SP; spastik, ataksik, diskinetik ve sınıflandırılmayan olarak dört ana başlık altında toplanmıştır.

En sık karşılaşılan SP tipi spastik SP'dir. Kasların normal yapısındaki değişiklikler ve spastisite nedeniyle hareket ve duruş bozuklukları görülür. Kas tonusu artar, hareket paternleri ve eklem açıklığı kısıtlanır, kontraktür ve deformite oluşur, ilkel refleksler kalıcıdır ve postüral refleks mekanizmaların gelişimi zayıftır.

Spastik SP unilateral olarak karşımıza hemiparetik SP şeklinde çıkar. Hemiparetik SP vücudunun bir tarafındaki ekstremitelerin ve gövdenin etkilenimiyle karakterizedir. Hemiparetik SP'de alt ekstremitelere üst ekstremitelere göre

daha az etkilenmiştir. Bilateral etkilenime baktığımızda ise diparetik SP ve kuadriparetik SP olmak üzere iki SP tipiyle karşılaşırız. Diparetik SP, iki alt ekstremitenin de etkilendiği, alt ekstremitelerinin etkilenmesinin üst ekstremitelerden daha fazla olduğu SP tipidir. Kuadriparetik SP ise tüm ekstremitelerin, boyun ve gövdenin ciddi bir şekilde etkilendiği ve klinik tablonun en ağır seyrettiği SP tipidir.

Ataksik tip ise spastik tipin aksine genel olarak hipotoni ile başlar. 2-3 yaşlarında ise tonus düzelenken ataksik hareketler görülmeye başlanır. Ataksik tip SP'li çocuklar yürümeye başladıklarında geniş tabanlı ataksik yürüyüş görülür. Bu çocuklarda denge kaybı ayırt edici özelliklerden biridir. Koordinasyon bozuklukları ve el ve ince motor becerilerinde zayıflık görülür.

Diskinetik SP'nin distonik SP ve kore-atetoid SP olmak üzere iki alt tipi vardır. Ataksik tip SP'de olduğu gibi hipotoni ile başlayan tonus zaman içinde değişiklik gösterir. Bu sırada istemsiz hareketler oluşur ve bu hareketler stres anında artar. Distonik SP'de kas tonusu çok fazla artar

ve istemsiz sürekli veya aralıklı kas kasılmaları, torsiyonel ve tekarlayan hareketler görülür. Bu kasılmalar istemli hareketle birlikte artış gösterir.

Distonik SP'de anormal postür hakimdir. Kore-atetoid tip SP'de ise kore ve atetoz birlikte görülür. Kore-atetoid tip SP'de ise kore ve atetoz birlikte görülür. Kore, bir veya daha fazla kesikli hareketin rastgele görünen bir sonucudur. Atetoz ise stabil bir duruşu engelleyen yavaş, istemsiz ve sürekli kıvrılma hareketidir.

Kaynak: Akçakaya, Nihan Hande. "Çocuklukta Engelliliğin En Sık Sebebi Nedir? Serebral Palsi Spektrumuna Nadir Hastalıklar Açısından Bakış," Medical Bulletin of Haseki/Haseki Tıp Bülteni 58.4 (2020). El Ö. , Peker Ö. , Bozan Ö. , Berk H. , Koşay C. "Serebral Palsi Hastalarının Genel Özellikleri," Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2007, 21(2). 75-80

Serebral Palsi'nin Tedavisi

Serebral Palsi çeşitli nedenlerle meydana gelmiş beyin hasarıdır. Beyinde nöroplastisite denilen yeni bağlantılar kurma ve kendini onarma durumu vardır. Bu süreç gelişimin erken dönemlerinde çok hızlıdır. Dolayısıyla erken dönemde rehabilitasyona başlamak

tedavinin en önemli parçasını oluşturmaktadır.

Beyinde oluşan hasarın ilerlemesi söz konusu değildir. Aksine beyin kendini onarmaya çalışmaktadır. Ancak Serebral Palside ilerleyen süreçte beyindeki etkileniminden bağımsız olarak ikincil problemler görülebilmektedir. Bu durumları önlemek için ailenin ve rehabilitasyon ekibinin birbirleri ile uyumu çok önemlidir. Bu bireylerde uygun zamanda uygun tedaviler yapıldığında maksimal bağımsızlıklara ulaşılmaktadır. Tabii burada beyin etkilenim derecesi, Serebral Palsiye eşlik eden diğer problemler ve ailenin bilinçli olması çok önemlidir.

Tedavinin en önemli unsuru ailenin ve çocuğun ilgisi, uyumudur. Profesyoneller tarafından uygulanan rehabilitasyon uygulamalarından uygun olanları aileler fizyoterapistleri ve diğer ekip üyeleri ile koordinasyon içinde evde uygulamalıdır. Serebral Palsinin tanı ve tedavisinde geniş bir sağlık ekibi görev almaktadır. Çocuğun ihtiyaçlarına göre bu ekibe dahil olacak branşlar değişiklik gösterebilmektedir.

GENİŞLETİLMİŞ BAĞIŞIKLAMA PROGRAMI

GENİŞLETİLMİŞ BAĞIŞIKLAMA PROGRAMI (GBP) NEDİR?

GBP boğmaca, difteri, tetanos, kızamık, kızamıkçık, kabakulak, tüberküloz, çocuk felci, suçiçeği, hepatit A, hepatit B ile Streptococcus pneumoniae ve Haemophilus influenzae tip b'ye bağlı invaziv hastalıkları ve bunlara bağlı ölümleri azaltarak, bu hastalıkları kontrol altına almak ve hatta tamamen ortadan kaldırmak amacıyla hassas yaş gruplarına enfeksiyona yakalan-

malarından önce ulaşım bağışıklanmalarını sağlamak için yapılan aşılama hizmetlerini içerir.

GBP KAPSAMINDA YÜRÜTÜLEN HİZMETLER NELERDİR?

Genişletilmiş Bağışıklama Programı'nın yürütülmesi, hastalık kontrol programının hedeflerine yönelik olarak aşılama, hastalıkların izlemi, aşı ve aşı uygulamaları için gereken malzemenin temini gibi temel bileşenleri içermektedir. TC Sağlık Bakanlığı tarafından programın hedef

stratejileri belirlenmekte, lojistik ihtiyaçlar temin edilmekte ve İl Sağlık Müdürlüklerine dağıtımı yapılmaktadır.

İl düzeyinde hizmetler, İl Sağlık Müdürünün başkanlığında, içerisinde il ve ilçe aşı sorumluları ile soğuk zincir sorumluları, hekim ve hekim dışı sağlık personelinin yer aldığı bir ekip anlayışıyla yürütülmektedir. Bu kapsamda; aşılama planlarının hazırlanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi, aşılama hizmetlerinde görevli personelin ve toplumun eğitimi-

HASTALIK	AŞILAMA ÖNCESİ VAKA SAYISI	1980-1984 VAKA SAYISI *	2015-2019 VAKA SAYISI *	AZALMA YÜZDESİ (%)
Difteri	1.236 (1932-1936)	174	0	100
Boğmaca	10.762 (1963-1967)	3619	84	98
Tetanos	Bildirimi yapılmamıştır.(1963-1967)	110	16	85
Çocuk felci	501 (1958-1962)	159	0	100
Kızamık	50.145 (1965-1969)	21225	713	97

Aşı ile Önenebilir Hastalıkların Aşılama Öncesi ve Sonrasındaki Vaka Sayıları ve Azalma Yüzdeleri (Türkiye, 1980-1984 ve 2015-2019).

* 5 yıllık ortalama vaka sayılarıdır.

ne yönelik çalışmalarının yürütülmesi, aşı ve enjektör ihtiyaçlarının belirlenmesi, stok ve soğuk zincirin takibi sağlanmaktadır.

AŞI İLE ÖNLENEBİLİR HASTALIKLAR ÜZERİNDE NE KADAR BAŞARILI SAĞLANMIŞTIR?

Ülkemizde, başarılı çalışmalar sayesinde 1980-1984 yıllarına göre 2015-2019 yıllarında difteri, boğmaca, tetanos, çocuk felci ve kızamık vakalarında görülen azalma yüzdeleri yukarıdaki tabloda verilmiştir.

AŞILAMA İLE ELDE EDİLEN KAZANIMLAR NELERDİR?

Ülkemizde çocuk felci aşısı 1963 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Başarılı rutin ve destek aşılama çalışmaları ile Türkiye, 21 Haziran 2002 tarihinde Avrupa Bölgesi "Polio'dan Anıdırılmış Bölge" olarak belgelendirilmiştir. Tetanos hastalığına karşı aşılamaya ilk kez 1935 yılında baş-

lanmıştır. Gerek çocukluk dönemi aşılamaları gerekse gebelik dönemi aşılamaları ve 15-49 yaş doğurganlık dönemi kadınlara yönelik yürütülen destek aşılama çalışmaları ile gebe tespit ve izlemlerinin, temiz doğum aktivitelerinin sağlanması sonucunda 2009 yılında T.C. Sağlık Bakanlığı ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) iş birliğinde yapılan araştırma ile Türkiye'de maternal ve neonatal tetanosun eliminasyonu Dünya Sağlık Örgütü tarafından onaylanarak belgelendirilmiştir.

Kızamık aşısı ülkemizde 1970 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Çocukluk dönemi aşılamalarının yanı sıra gerekli görülen zamanlarda destek aşılama çalışmaları yapılmıştır. Ülkemizde 2002 yılından bu yana Kızamık Eliminasyon Programı yürütülmektedir. 2003-2005 yılları arasında gerçekleştirilen Kızamık Aşı Günleri sırasında 9 ay-14 yaş grubunda

yer alan yaklaşık 18,2 milyon çocuğa ek bir doz kızamık aşısı uygulanmıştır. Programın hedefi Türkiye'de yerli virüs dolaşımını durdurmak, Türkiye dışından gelecek yeni kızamık virüslerinin Türkiye'de yerleşmesini önlemek ve kızamığa bağlı ölümleri engellemektir. 1980-1984 yıllarına göre 2015-2019 yıllarında kızamık vaka sayılarında %97 azalma sağlanmıştır.

2006 yılından itibaren ise kızamıkçık içeren aşının takvime eklenmesiyle Kızamıkçığın Eliminasyonu ve Doğumsal Kızamıkçık Sendromunun Önlenmesi Programı da bu programa entegre edilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü tarafından Türkiye'de 2019 yılı sonu itibarıyla endemik kızamıkçık virüsü dolaşımının 36 ay süresince kesilmiş olduğu ve Türkiye'nin ilgili dönem için kızamıkçığı elimine etmiş olduğu onaylanmıştır.

Türkiye'de difteri hastalığına karşı aşılama 1937 yılından itibaren tek olarak uygulanmaya başlanmışsa da sistematik bir aşılama programının uygulamaya konması 1960'ların ortalarında gerçekleşmiştir. Rutin hizmetlerle verilen aşılama çalışmaları yüksek kapsayıcılıkla sürdürülmekte, gerekli görülen zamanlarda hızlandırma çalışmaları yapılmaktadır. Difteri vaka sayılarında 1985'te yapılan aşı kampanya-

sından sonra azalma görülmüş, 2004-2010 yılları arasında hiç vaka görülmemiştir, 2011 yılında bir difteri vakası bildirilmiştir. 2012 yılı ve sonrasında difteri vakası bildirimi bulunmamaktadır.

Boğmaca aşısı 1937 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Rutin hizmetlerle verilen aşılamaya çalışmaları yüksek kapsayıcılıkla sürdürülmüş ve gerekli görülen zamanlarda hızlandırma çalışmaları yapılmıştır. 1980-1984 yıllarına göre 2015-2019 yıllarında boğmaca vaka sayılarında %98 azalma sağlanmıştır.

1998 yılında, hepatit B aşısı aşılamaya takvimine alınmış, kronik hepatit B virüs enfeksiyonu önlenerek hepatit B virüs enfeksiyonu ile ilişkili kronik karaciğer hastalığı, siroz ve hepatosellüler kanser insidansını azaltmak amacıyla Hepatit B Kontrol Programı başlatılmıştır. Rutin hizmetlerle verilen aşılamaya çalışmaları yüksek kapsayıcılıkla sürdürülmüş, bunun yanı sıra destek aşılamaya çalışmaları yapılmıştır. 2005-2009 yılları arasında ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine aşılamaya çalışması yürütülmüştür.

2018 yılında, DSÖ'nün 2016-2021 küresel sağlık sektörü stratejisi hedeflerine paralel olarak 2018-2023 Türkiye Viral Hepatit Önleme ve Kontrol Progra-

mı oluşturulmuştur. Programın amacı viral hepatit yeni vaka sayısını ve ölümlerini azaltmak, viral hepatitlerin toplumsal alanlarda oluşturduğu sosyoekonomik olumsuz etkiyi azaltmaktır. 2005-2009 yıllarına göre 2015-2019 yıllarında Hepatit B vaka sayısında %76 azalma sağlanmıştır.

GBP kapsamında yapılan diğer aşilar arasında yer alan kabakulak, suçiçeği, hepatit A, zatürre ve Hib aşılamaları da yüksek düzeylerde sürdürülmektedir.

ERİŞKİNLERE YÖNELİK AŞI UYGULAMALARI

GBP kapsamında, çocukluk dönemi aşı uygulamalarının yanı sıra erişkinlere yönelik aşı uygulamaları da sürdürülmektedir.

Türkiye'de yürütülmekte olan erişkinlere yönelik aşı uygulamaları aşağıdaki başlıklar altında toplanabilir:

1. Erişkin tetanos difteri aşılaması,
2. Doğurganlık çağı /gebe kadınlara tetanos difteri aşılaması,
3. Mesleğe bağlı riskler nedeniyle aşılamaya

- Sağlık personeline yönelik aşılamalar,
- Düzensiz göçmenlere hizmet veren Geri Gönderme Merkezlerinde çalışan ve/veya düzensiz göçmenlerle doğrudan temas halinde risk altında bulunan tüm personele yönelik aşılamalar,

- Kanalizasyon işçisi olan bireylerin aşılanması,
 - Hepatit B enfeksiyonu açısından risk altında bulunan meslek gruplarındaki kişilere yönelik aşılamalar,
 - Tıbbi atık yönetiminde çalışan bireylere yönelik aşılamalar,
 - T.C. Millî Savunma Bakanlığına bağlı personelin aşılanması.
4. Askerlik dönemi aşılaması,
 5. Temaslı aşılaması,
 6. Altta yatan hastalık ve diğer riskler nedeniyle aşılamaya,
 7. 65 ve üstü yaşta bulunan kişilerin aşılanması,
 8. Seyahat sağlığı/hac ve umre ziyaretçilerinin aşılanması.

AŞI UYGULAMALARI İLE İLGİLİ SON GELİŞMELERİ NERDEN BULABİLİRİZ?

Aşılamaya önerileri, T.C. Sağlık Bakanlığı Koronavirüs Bilim Kurulu tarafından dünyada ve Türkiye'de yapılan çalışmaların, gözlemlerin ve değerlendirmelerin titiz bir şekilde incelenmesi sonucunda yapılmaktadır. Pandemi dinamik bir süreçtir, yeni bilgiler edinildiğinde bu önerilerde değişiklikler olabilir. Güncel bilgiler için T.C. Sağlık Bakanlığı sosyal medya hesaplarını ve covid19asi.saglik.gov.tr, covid19.saglik.gov.tr web sitelerini takip edebilirsiniz.

KAYNAK : <https://covid19asi.saglik.gov.tr/TR-77683/genel-bilgiler.html>

3. DOZ COVID-19 AŞISI HAKKINDA MERAK EDİLENLER

covid19asi.saglik.gov.tr

İki doz inaktif COVID-19 aşısı olan kişilere,
3. doz COVID-19 aşısı son dozdan en az
3 ay sonra **uygulanabilecektir.**

İki doz mRNA COVID-19 aşısı olan kişilere,
şu anda 3. doz COVID-19 aşısı **uygulanmayacaktır.**

3. doz COVID-19 aşısı uygulamasında kişiler,
inaktif COVID-19 veya mRNA COVID-19 aşılarından
birini **tercih edebilecektir.**

COVID-19 geçiren kişilere, hastalıktan en az 3 ay
sonra iki doz inaktif COVID-19 aşısı veya tek doz
mRNA COVID-19 aşısı **uygulanabilecektir.**

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
SAĞLIK BAKANLIĞI

saglik.gov.tr

[f](#) [v](#) [t](#) [i](#)
/SaglikBakanligi

ÖNCE KAYIT SONRA AŞI

Vatandaş "Aşı Durumunu" e-Nabız hesabından veya 2023'e Kısa Mesaj (SMS) göndererek öğrenir.

Randevu işlemi sonucunda vatandaşa Kısa Mesaj (SMS) ile bilgilendirme yapılır. Randevu bilgileri e-Nabız ve MHRŞ uygulamalarından da öğrenilebilir.

Vatandaş "randevu tarihinde" randevu aldığı sağlık kuruluşuna gider.

Uygulama üzerinden, uygulanacak aşının barkodu okutulur ve kaydedilir.

Kayıt işlemi tamamlandıktan sonra AŞI UYGULANIR.

2. doz için oluşturulan randevu bilgileri vatandaşa Kısa Mesaj (SMS) ile iletilir.

Vatandaş, randevu ve aşı bilgilerine e-Nabız hesabından da ulaşabilir.

Aşı yapılacak grupta yer alıyorsa randevu işlemi için MHRŞ uygulamasına yönlendirilir.

Tarih ve saat aralıkları seçilerek randevu işlemi tamamlanır.

Aşığı uygulayacak sağlık personeli, "AŞILA" uygulamasından vatandaşın sorgulamasını yapar.

Aşığı uygulayan sağlık personeli vatandaşın 2. doz randevusunu oluşturur.

Vatandaş elektronik aşı kartına e-Nabız ve Hayat Eve Sığar uygulamalarından ulaşabilir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
SAĞLIK BAKANLIĞI

Detaylı bilgi için:
covid19asi.saglik.gov.tr

Büyük Taarruzun en büyük savaşları Afyonkarahisar ve Kütahya illerinin sınırlarında yapılmıştır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün bizzat yönettiği, Büyük Taarruz Savaşında sıkıştırılan düşman birlikleri, Afyonkarahisar ili sınırları içinde yok edilmişlerdir. Her karış toprağı şehitlerimizin kanıyla sulanan ve Kurtuluş Savaşımızın simgesi olmuş kentlerimizden biri olan Afyonkarahisar, **BÜYÜK ZAFERE EV SAHİPLİĞİ** yapmıştır.

"Afyonkarahisar, son büyük zaferin kilidi oldu, esası oldu.

Afyonkarahisar, tarihi mücadelemizde unutulmaz parlak bir sayfaya malikdir."

Gazi Mustafa Kemal Atatürk (Afyonkarahisar 21 Ekim 1925)

Afyonkarahisar, Milli Mücadele sürecinin başından sonuna kadar askeri ve lojistik pek çok durumda önemli roller üstlenmiştir. Bulunduğu konum nedeniyle, demiryolu ulaşımında önemli bir yeri olan Afyonkarahisar, bu dönemde İngiliz, Fransız ve İtalyan ve daha sonra da Yunan askeri birlikleri tarafından işgal edilmiştir. Afyonkarahisar, Yunanlılar tarafından iki kere işgal edilmiş, ikinci işgal Büyük Taarruz'a kadar devam etmiştir. Afyonkarahisar, 20 Ekim 1920'den sonra Batı Cephesi Karargahı olmuştur.

Milli Mücadele sırasında, 2 Ağustos 1920'de Afyonkarahisar Kongresi toplanmıştır. Kongreye Mustafa Kemal başta olmak üzere Konya,

Uşak ve Nazilli Müdafaa-i Hukuk Derneği temsilcileri katılmıştır. Afyonkarahisar Kongresi sonunda, daha önceki kongrelerde sözü edilen otonomi tezi reddedilmiş ve Türkiye Büyük Millet Meclisi hukukuna girilmiştir. Afyonkarahisar Kongresi Batı Anadolu kongreler sisteminin sonucusudur.

Afyonkarahisar, Milli Mücadele yıllarında Kuvayı Milliye'nin hasta ve yaralı askerlerinin tedavi edildiği merkezlerden birisiydi. Trenle taşınan hasta ve yaralılar Afyonkarahisar ve diğer merkez olan Denizli'de tedavi edilmiştir. Afyonkarahisar'daki hastanenin bir bölümü daha sonra Alaşehir'deki ihtiyaç nedeni ile buraya taşınarak hizmet vermiştir. Hastanelerin ilaç

ihtiyacı da Afyonkarahisar Sıhhiye Deposundan karşılanmıştır. 12'nci Kolordu'nun merkezi Afyonkarahisar'a alınmış, bu kolordu için savaş koşullarında önemli bir yeri olan hayvan hastanesi de bir süre Bolvadin'de yer almıştır. Daha sonra da Dinar'da böyle bir hastane kurulmuştur.

Başkomutan Mustafa Kemal, 26 Ağustos 1922'de Büyük Taarruz'u, Afyonkarahisar'ın merkez ilçesine bağlı Büyük Kalecik kasabası sınırları içinde yer alan 1.874 rakımlı Kocatepe'den başlatmış ve günümüzde de varlığını sürdüren siperden bizzat sevk ve idare etmiştir. Kocatepe'ye, Milli Savunma Bakanlığı tarafından 1953 yılında anıt yapılmış ve üzerine yazıt konulmuştur. Kültür

Bakanlığı da 1993 yılında Atatürk Anıtı ve çevre düzenlemesi yapmış ve Kocatepe ziyarete açılmıştır. Bronzdan yapılan Atatürk Anıtı, dört ton ağırlığında ve 7.5 metre yüksekliğindedir.

Afyonkarahisar, adında geçen "afyon", latince de tıpta ilaç yapımında kullanılan haşhaş bitkisinin özsuğu için kullanılan "opium" kelimesinin zamanla yazılış ve söylenişte değişikliğe uğramış halidir. "Opium" kelimesi, "afium", "afiom", "afion"dan sonra "afyon" haline gelmiştir.

Frigler döneminde Hapanova Kalesinin eteklerine bir köy olarak kurulan şehrin bilinen klasik çağlardaki en eski adı Akronio'dur. Romalılar döneminde bu adın gerek paralar üstünde gerekse Latince kitabelerde ve diğer kaynaklarda Akronium şeklinde yazıldığı anlaşılmaktadır. Akrones, Akroenos, Latince şeklinin halk arasında ve daha sonra Bizanslılar döneminde değişmiş şeklidir.

Malazgirt Savaşından sonra Sultan 1'inci Mesut'un emri ile Akronium Kalesi'nin eteklerine Karaşar Türkleri yerleşmiş ve daha sonra kaleye Karahisar adı verilmiştir. Karahisar ve yöresi, Selçuklu Veziri Sahib Ata Fahreddin Ali'nin "Sahip" unvanı nedeniyle "Karahisar-ı Sahip" olarak anılmıştır. Karahisar-ı Sahip "Vezirin Karahisarı" anlamına gelmektedir. İlin adı Osmanlı arşivlerinde de "Karahisar-ı Sahip" olarak geçmekte, bu dönemde Afyonkarahisar adının

yöresel olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir. Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren ise "Afyonkarahisar" olarak anılmış, Atatürk Nutuk'ta da 34 ayrı yerde Afyonkarahisar adını kullanmıştır.

Büyük Taarruz Karargahı Afyonkarahisar Şuhut

Mustafa Kemal Paşa, 24 Ağustos 1922 Perşembe günü akşam saatlerinde Şuhut'a ulaşmıştır. Paşalar ve maiyetindekilerin kalacakları evler 23 Ağustos 1922 günü Şuhut'a gelen 1'nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa ve Oynağanlızade Osman Ağa tarafından belirlenerek en iyi şekilde hazırlanmıştır. Mustafa Kemal Paşa'nın kaldığı Yalı Mahallesi Eğri Sokak'la Çeşme Sokağı'nın birleştiği yerdeki Hacı Veli Konağı (Büyük Taarruz Karargahı) aynı zamanda geçici karargah olarak kullanılmıştır. Konakta Atatürk'le beraber Başyaver Salih Bozok, İkinci Yaver Muzaffer Kılıç, Refakat Subayı Yüzbaşı Mahmut

Soydan, ve Emir Çavuşu Ali Mehtin kalmıştır.

Hacı Veli Konağı, 24-25 Ağustos 1922 günleri Başkumandanlık, Genelkurmay Başkanlığı, Batı Cephesi Komutanlığı ve 1'nci

Ordu Komutanlığı'nın müşterek karargah binası olarak kullanılmıştır. Mustafa Kemal Paşa, Büyük Taarruz'un son hazırlık çalışmalarını burada yapmış ve "Anadolu ile dış dünya arasındaki bütün haberleşmenin kesilmesi" emrini bu konakta vermiştir.

24 Aralık 1999 tarihinde Kültür Bakanlığı adına Hazine tarafından kamulaştırılan Konak, 2003 yılında restorasyon çalışmaları ile ayağa kaldırılmış ve 2005 yılında "Atatürk Kültür ve Sanat Evi" olarak hizmete açılmıştır. Hacı Veli Konağı, sonradan "Şuhut Atatürk Evi" olarak, "Atatürk Evleri" kervanına katılmıştır. Büyük Taarruz Karargahı "Atatürk Evi" olarak da bilinmektedir.

Utku (Zafer) Anıtı

Afyonkarahisar Şehir Merkezi Anıtpark'ın içinde yer alan anıt Avusturya'lı heykeltıraş Krippel'e yaptırılmış ve 24 Mart 1936 tarihinde büyük bir törenle, İsmet İnönü tarafından açılmıştır. Kurtuluş Savaşı anısına, taş kaide üzerine galip gelen Türk askeri ve yenik düşen düşman askerini betimleyen bronz heykel bulunmaktadır. Taş kaidenin dört tarafına da, savaşla ilgili bronz kabartmalar işlenmiştir.

Büyük Taarruz Şehitliği

Şehitlik, Afyonkarahisar - Antalya yol kavşağında, 26 Ağustos tanıtım parkı 26-29 Ağustos 1922 de Dumlupınar ile Afyon arasında yapılan Yıldırım savaşlarında şehit düşen 275 Subay ve 2150 Mehmetçiğin anısına yapılmıştır.

Büyük Taarruz Şehitliği yeri olarak da savaşın en yoğun olarak geçtiği Sinanpaşa ovasının başlangıcı olan Afyon - Antalya - İzmir Karayolu kavşağının bulunduğu Işıktepe'dedir

Reşat Çiğiltepe Şehitliği

Çiğiltepe, Afyonkarahisar Sinanpaşa İlçesine bağlı 43 km. Güney Batısında yer alan 1591 rakımlı tepedir.

Şehitlik Büyük Taarruzun ikinci günü olan 27 Ağustos 1922 tarihinde Atatürk'e verdiği sözü yerine getiremeyerek üzüntü içinde intihar eden Albay Reşat Çiğiltepe ve o bölgede şehit düşen askerlerimiz adına yapılmıştır.

pe ve o bölgede şehit düşen askerlerimiz adına yapılmıştır.

Kocatepe Anıtı

Başkomutan Mustafa Kemal 26 Ağustos 1922 sabahı saat 4:30'da Türk Ordularına düşmana taarruz emrini verdiği yerdir. Türk Orduları Baş Komutanı Mustafa Kemal Atatürk ve komuta kademesinin Büyük Taarruzu sevk ve idare ettiği ve karargah kurduğu Kocatepe'de ilk önce taarruzun anısına kitabe yapılmış, daha sonra ise Atatürk'ün Kocatepeye çıkışını anlatan anıt yapılmıştır.

Yıldırım Kemal Şehitliği

Şehitlik Afyonkarahisar İli, Sincanlı İlçesi Yıldırım Kemal köyü içerisindeki tren istasyonunun bitişiğinde, yer almaktadır. 27 Ağustos 1922 günü bu mevkide şehit düşen 2'nci Süvari Tümeninden Asteğmen Yıldırım

Kemal ile 26-27 Ağustos 1922 günü şehit düşen 36 şehidin anısına yapılmıştır.

Döğer Örenyeri

Döğer kasabası Frigler döneminden başlayıp Roma ve Bizans dönemlerinde de yerleşim yeri olarak kullanılmıştır. Frigler döneminden Aslankaya, Kapıkaya I ve II, Tanrıça Kybele adına yapılmış açık hava tapınağı özelliğinde kaya anıtları ile Asar ve Eski Döğer'de yerleşim yerleri vardır. Ayrıca geniş bir alanı kaplayan örenyerinde Roma ve Bizans dönemine ait kaya yerleşim ve mezar odaları ile kiliseler oldukça çok görülmektedir. Sulun, Memeç, Alacaasma, Urumkuş I ve II (Karamusa), Nallıhan ve Kırkmerdiven kayalıkları belli başlı olanlardır.

Ulu Cami

Cami, ahşap mimarisi; sırlı tuğlalı, baklava dilimli tuğla minaresiyle Anadolu Selçuklu döneminin eşsiz örneklerinden biridir. Doğuya, batıya ve kuzeye açılan üç kapısı vardır. Doğuya bakan kapının üzerinde bir onarım yazıtı bulunur. Ayrıca kuzeye açılan kapı üzerinde, Türkçe bir yazıt bulunur.

Gedik Ahmet Paşa (İmaret) Cami

İmaret Cami, hamam ve medrese ile beraber bir külliye oluşturur. Fatih Sultan Mehmet'in vezirlerinden Gedik Ahmet Paşa tarafından Anadolu Beylerbeyliği döneminde (M. 1472) Mimar Ayaz Ağa'ya yaptırılmıştır. Halk arasında "İmaret Camii" adıyla anılır. 1950'li yıllarda yapılan şadırvanındaki ses yalıtım sistemi ilginç akustik özelliği ile dikkat çekmektedir. Arada su toplama yeri olmasına rağmen bir kolonun altında abdest alan kişinin sesi tam karşısında abdest alan kişiye net bir şekilde ulaşması ziyaretçileri hayrete düşürmektedir.

Mevlevi (Türbe) Cami

Halk arasında "Türbe" veya "Mevlevi Cami" isimleriyle de anılır. Binanın kesme taştan yapılmış kapısı üzerinde, kitabe yerine kabartma bir Mevlevi külâhi yer alır. Büyük yangın sonucu yanan Mevlevihane, 1905'de II. Abdülhamit'in emriyle on dört bin altın harcanarak büyük bir onarım görmüştür. Türbede Mevlevi Şeyhlerine ait 12 sanduka bulunmaktadır. Semahane, matbah ve öbür bölümleriyle birlikte büyük bir mevlevihanedir. Mevlevilik'te Konya'dan sonra ikinci sırayı alır.

Kuyulu Cami

Selçuklulardan kalma olan caminin yapım yılı bilinmemektedir.

Açık yeşil sırlı tuğlalarla baklava biçimli süsleri olan cami minaresinin yanındaki kuyu nedeni ile bu adı almıştır. Tek kubbeli kübik bir yapıdır. İri kesme taş kaplamalıdır.

Karahisar Kalesi

Karahisar Kalesi şehre girişte ilk dikkati çeken yapıdır. 226 m yükseklikte volkanik özellikli doğal bir kayalığın üzerine kurulmuş olan bu kale, M.Ö. 1350 yıllarında Hitit İmparatoru II. Murşil zamanında Arzava seferinde kullanılan kale, Hititler zamanında Hapanuva, Roma ve Bizanslar döneminde Akroenes, Selçuklular ve Osmanlılar zamanında ise Karahisar adını almıştır. Kale zirvesinde M.Ö. 1200-700 tarihleri arasında Anadolu'da yaşayan Friglere ait kültür izlerine rastlanmıştır. Ana Tanrıça Kybele'ye adanmış bir çok tapınma yerleri ile dört adet büyük sarnıç, su çukurları bulunmaktadır. Selçuklu Sultanı I. Alaaddin Keykubat zamanında ise lacivert çinili küçük bir mescit ve yanına saray yaptırılıp, surları yenilenmiştir. Günümüzde burçlar, kız kulesi ve sarnıçlar hala özelliğini korumaktadır. Şehri kuşbakışı görmek için;

625 basamaklı bir merdiveni tırmanmak gerekmektedir. Söylentiye göre kaleye çıkılırsa yedi yıl Afyonkarahisar'da kalınır...

Bayramaliler Kalesi

Bizans döneminde Leonto Kefal adlı bir yerleşim yeridir. Doğal bir tepe düzlüğüne yapılmış, surlarla çevrili önemli bir askeri kaledir. Kale'nin içinde çok sayıda yapılarla ait temel kalıntıları, tepenin eteklerinde ise kaleyle bağlantıları olan kaya yerleşimleri mevcuttur.

Kirkinler Kaya Yerleşimi

Volkanik tüf olan kaya kütlelerinden oluşan Kirkinler kayalıklarının üst bölümünde mihrap içinde Kybele kabartması ile kaya sunakları bulunmaktadır. Kayalıkta Friglerin izine rastlandığı gibi, Roma mezarları da bulunmaktadır. Ana kütlede alt bölümünde ve doğu yakasında yerleşim yerleri, üst bölümde ise, kilise, şapel ve mezarlar yer almaktadır. Duvarları haç işaretleri ile bezenmiş olan bu bölümde tüm odalar birbirine küçük koridorlarla bağlantılmıştır. Dış kısmında büyük bir sarnıç bulunmaktadır.

Yedi Kapılar Kaya Yerleşim

İsmi ön cephede açılan yedi adet girişten almaktadır. Bu girişler doğu-batı doğrultusunda uzanan bir koridora açılmakta, iki bölümlü bu koridordan da beş

adet yine kayadan oyma odalara geçilmektedir. Koridorun doğusunda, doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen planlı şapel yer almaktadır. Odaların ve şapelin üstleri tonoz şeklinde oyulmuştur. Şapelin kuzeyinde yazlık bölümü mevcut olup üst örtüsü tamamen çökmüş durumdadır. Koridorun batı tarafında ise L planlı mezar odası mevcuttur.

İmaret Hamamı

Afyonkarahisar şehir merkezindeki hamam, Sadrazam Gedik Ahmet Paşa tarafından 1475 yılında mimar Ayaz Ağa'ya yaptırılan külliye'nin bir bölümüdür. İlk dönem Osmanlı eseri olan Gedik Ahmet Paşa Hamamı, moloz taştan yapılmıştır. Erkekler bölümü ve kadınlar bölümünün ayrı olmasından dolayı çifte hamam özelliğindedir. 500 seneden fazladır hizmet veren hamam günümüzde hala aktiftir.

Alaca (Kasım Paşa) Hamamı

1475 yılında Kasım Paşa tarafından, Mimar İlyas Ağa'ya yaptırılmış, Osmanlı Dönemi eserlerindedir. 500 seneden fazladır hizmet veren hamam günümüzde hala aktiftir.

Sahipata Kervansarayı

Selçuklular'a ait kervansarayın giriş kapısı üstündeki yazıttan anlaşıldığına göre, 1249 yılında II.İzzettin Keykavus'un beylerinden Fahrettin Ali Bin El-Hüseyin (Sahipata) tarafından yaptırılmıştır.

Çay Taşhan

Kare planıyla Anadolu'da tek örnek olan Çay Taşhan Selçuklu dönemine ait Taş Külliye'nin bir parçasıdır.

Döğer Kervansarayı

II. Sultan Murat zamanında yaptırılmış Osmanlı eseridir. İki kısımda yapılmış olan kervansarayın birinci bölümü develik, ikinci bölümü ise insanların dinlenmesi için yapılmıştır. Birinci bölüm tek katlı olup, duvarları moloz taş, çatısı taş kaplamadır. İkinci bölüm ise, iki katlı olup çatısı ve dışı taş kaplamadır. Zemin katta dört fil ayağı üzeri tuğladan yapılmış kemer bulunmaktadır. Üst katta ise pencere, ocaklı tonoz ve kubbeli odalar bulunmaktadır.

Frig Vadisi ve Peri Bacaları

Frig vadisi; Afyonkarahisar, Eskişehir ve Kütahya illerini kapsa-

maktadır. Afyonkarahisar bölgesinde bulunan bölümü İscehisar İlçesi, Seydiler Beldesinin 5.km güneyinde bulunan peribacalarından başlayarak, İhsaniye-Döğür kasabasına kadar geniş bir coğrafyayı kapsamaktadır. Bu coğrafyada peribacaları, Frig kaya anıtları, mezarları, metropollerini görülmeye değer çok önemli kültür mirasımızdır. Yerli ve yabancı turistler için doğa ve tarihin iç içe olduğu gezilip görülebilecek önemli değerlerimizdir. İscehisar İlçesi, Seydiler Beldesi peribacaları, kaya yerleşimleri, Kirkinler kaya yerleşimi, Çatağıl kaya yerleşimi, Alanyurt Köyü- Selimiye kaya mezarları, Olukpınar Köyü peribacaları ve kaya yerleşimleri Ağınönü ineri, Alanören-Alanyurt mezar odaları bütün turistlerin gezerek güzel zaman geçirip yeni keşifler yapabilecekleri muhteşem bir coğrafyadır.

Kadı Hamamı

Ne zaman yapıldığı bilinmemekle birlikte Hamam yapısal özelliği bakımından Osmanlı XV veya XVI yy. yapılarını andırmaktadır. Zaman içerisinde çeşitli eklemeler yapılan hamamın ılıklığı ve sıcaklığı günümüzde bozulmadan korunmuş durumdadır.

Başmakçı

Türkiye'nin yumurta borsası Başmakçı'dadır. İlçede 1976 yılında kurulan Tavukçuluk Tarımsal Kalkınma Kooperatifi bün-

yesindeki 1 milyon 191 bin 270 adet kapasiteli tavuk kümesi ile Türkiye'nin haftalık yumurta fiyatlarının belirlendiği merkez konumundadır.

Bayat

Bayat ilçesi Oğuz Türklerinin Bayat boyu tarafından 1147'de bugünkü yerinde Bayat Çayının kenarında kurulmuştur. Barçınlı ve Han Barçın adlarıyla da anılan Bayat ilçesi İstanbul-Bağdat kervan yolu üzerinde olduğundan Bizans ve Osmanlı dönemlerinde önemli bir konaklama yeri olmuştur.

Bolvadin

Bolvadin derin ve uzun bir alüvyon ova üzerine kurulmuştur. Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biridir. Anadolu'daki bütün tarihi devirleri yaşamıştır. Romalılar zamanında Polybotum isminde il merkezidir. M.S. 133 tarihinde Polybotum'u ziyaret eden Roma kralı Hadrianus adına üç cins para basılmıştır. Bizans zamanında "Polybotos" ismiyle anılmıştır. Çevresini etkileyen sosyal ve kültür şehri olmuştur. Bolvadin, Malazgirt Savaşı'ndan sonra 1107 tarihinde yapılan Bolvadin Savaş sonucunda Emir Menkülek Bey tarafından Türklerin eline geçmiştir. Bolvadin Savaşı, Anadolu'nun Türkleşmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bolvadin Selçuklular zamanında "Karahisar-ı Devle" ismiyle anılan Afyonkarahisar'a

bağlı 10 kadıktan birisi olup yeniden imar edilmiştir. Büyük bir ticaret merkeziydi. Bolvadin, Kurtuluş Savaşında stratejik yönden önemli bir merkez olmuştur. Birinci ve İkinci Ordu Bolvadin'de kurulmuştur. Büyük bir kültür merkezi olan Bolvadin'de ticari hayat ve sanat çok gelişmiştir. Osmanlı Döneminin ilk özel bankalarından olan "Bolvadin İktisadi Osmani Bankası" burada kurulmuştur. Bolvadin'deki en önemli sanayi kuruluşlarından biri olan Afyon Alkoloid Fabrikası 1981 yılında deneme üretimi ile hizmete girmiştir. Türkiye'deki tek Alkoloid fabrikasıdır.

Dinar

Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biridir. Dinar, Antik çağlarda Kelenia, Hellenler döneminde Apameia(Apameia Kibitos), Osmanlılar zamanında Geyikler ve 1912 tarihinden sonra ise Dinar olarak adlandırılmıştır. Geçiş ve kavşak noktası olması dolayısıyla Hititler, Arzava Seferine giderken Afyonkarahisar'dan geçmiş; Frigler, sonunda Afyon'a gelip yerleşmişler; Persler, Apameia(Dinar)'yı merkez edinmişlerdir.

Ayrıca birçok Antik kaynakta, Büyük Menderes Nehri'nin kaynağında Anadolu'nun dört önemli ticaret yolunun kavşağında kurulan Kelenia(Dinar) Şehri'nden sık sık bahsetmektedir. Kral Yolu olarak adlandırılan bu yol, Kelenia Şehri'nden geçmektedir. Kral yolu, şehir ve çevresinde bu döneme ait bulunan gümüş sikkelerden anlaşılacağı üzere şehre, ticari açıdan önemli bir işlerlik kazandırmıştır.

İscehisar

İscehisar; tarihin, sanatın, kültürün ve doğal güzelliklerin bir arada bulunduğu mermerin bütün dünyaya tarih yazdığı bir ilçedir. Yapılan araştırmalardan anlaşıldığına göre M.Ö.3000 yani Eski Tunç çağından itibaren yerleşim vardır. Kuruluş sebebi; bugün Bacakale denilen mevkii civarında beyaz ve menekşe mermer yataklarıdır.

Geleneksel lezzetleriyle zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Özellikle hamur işlerinde haşhaş ve haşhaş yağı kullanımı yaygındır, yemeklerde ise etin özel bir yeri vardır. Tarihinin en eski dönemlerinden beri bir çok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Afyonkarahisar tarihi ve kültürel değerlerin izlerini taşıyan coğrafyada yer alması, yemek kültürünün oluşmasında temel belirleyici olmuştur. Halk kültürünün bütün unsurlarıyla kendine özgü bir çeşitlilik sunar. Zengin yemek kültürü ile anılan birkaç ilimizden bir tanesidir. Bu yüzden ki Bolu/ Mengen'den sonra en iyi aşçıların Afyonkarahisar'dan çıktığı söylenmektedir.

Afyonkarahisar yöresi yemekleri incelendiğinde, çorbalar, et yemekleri, sebze yemekleri, pilavlar, hamur işleri ve tatlı çeşitleriyle oldukça zengin bir mutfağa sahiptir. Kaymak, sucuk, lokum, haşhaş, kaymaklı ekmek kadayıfı, et ve et ürünleri, şekerleme gibi markalaşmış ürünleri de oldukça fazladır.

Şehrin ulaşım ağlarının kesişme

noktasında önemli bir kavşakta bulunmasının, Afyonkarahisar lokumuna talebin artmasında büyük etkisi olmuştur. Senelerce insanların damak tadı ve uğrama alışkanlığı sayesinde lokuma olan ilgi artmıştır. Türkiye'nin diğer tüm şehirlerinde üretilenden daha fazla lokum Afyonkarahisar'da üretilmektedir. Afyon ilinde lokumun en önemli ham maddesi olan şekerin bölgenin kendine has iklim ve toprak yapısından kaynaklı şeker pancarından kaynaklanmaktadır.

UNESCO Gastronomi Şehri (UNESCO City of Gastronomy) ünvanı. 31 Ekim 2019'da UNESCO Yaratıcı Şehirleri Ağı'na (UNESCO Creative Cities Network) dahil olmuştur. Bu unvan ile şehre özgün yemek kültürü hem dünya tarafından takdir görmüş, hem de şehrin tanıtımı ve turizmi adına bir imkan olmuştur.

Kaynak: <https://www.visitafyon.org/>
<https://www.afyonkarahisar.org.tr/>

**AMPUTE MİLLİ TAKIMIMIZ
AVRUPA AMPUTE
FUTBOL ŞAMPİYONU OLDU**

**BİZİM ÇOCUKLAR
İKİNCİ KEZ ŞAMPİYON**

2021 EAFF Avrupa Ampute Futbol Şampiyonası finalinde, İspanya ile karşılaşan Türkiye Ampute Futbol Milli Takımı, 6-0'lık galibiyetle şampiyon oldu. Milliler, üst üste ikinci kez bu başarıyı elde etti. 19 Eylül Gaziler Günü'nde Bayrağımızı dalgalandıran Ampute Futbol Milli Takımımızı kutlar, başarılarının devamını dileriz.

GÜLSAV

PAZARLAMA VE DAĞITIM A.Ş.

GÜLSAV Pazarlama ve Dağıtım A.Ş

Türk Silahlı Kuvvetleri yararına faaliyet gösteren vakıfların ortak olduğu bir pazarlama ve dağıtım anonim şirkettir.

VİZYONUMUZ

Türk Ticaret Kanunu ve kurallarına uygun olarak kaliteli ve güler yüzlü hizmeti ilke edinen müşteri ve çalışanlarına karşı bütün yasal yükümlülüklerini yerine getiren bir kurum olmaktır.

MİSYONUMUZ

Pazarlama ve dağıtım amacını gerçekleştirebilmek için teşkilat yapısı, yeni pazar alanları, işletme ve idamesi, kar getirici yatırım, çeşitli ortaklıklar distribütörlükler kurma, çağdaş iletişim araçlarıyla tanıtım faaliyetinde bulunan karlılığı yüksek yeni teknoloji yeni ürünlerle karlılığı arttırmaktır.

Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi 8. Kat Gn.Dr. Tevfik Sağlam Cad. No:59/1 06010 Etlik-Keçiören/ ANKARA

Telefon: 0312 323 63 79 - 0312 323 63 89 * **Faks :** 0312 323 68 60

Gsm : 0533 284 62 35 - 0530 168 00 09 - 0530 667 14 67

E-mail : info@gulsav.com - gulsavpazdagas@hotmail.com - gulsavpazdagas@gmail.com

f : Gulsav pazdagas

Sudoku

		3		9		5	4	
4	9		7		5		6	1
6	5	7	4		3		2	8
8	7	1	6		2	4		5
9			1	7	4	2	8	3
	2	4		5	9	7	1	
7		8	3	2	1	6	5	9
	3	6			8		7	2
2	1		5	6		8		

ÇÖZÜMÜ: GELECEK SAYIDA BULABİLİRSİNİZ

2	7	8	6	9	3	5	1	4
9	5	3	7	1	4	6	8	2
6	1	4	8	2	5	3	9	7
1	4	2	9	8	6	7	5	3
5	3	9	4	7	2	8	6	1
8	6	7	3	5	1	4	2	9
7	8	5	2	3	9	1	4	6
3	9	6	1	4	8	2	7	5
4	2	1	5	6	7	9	3	8

26. SAYI ÇÖZÜMÜ

TSK YARARINA FAALİYET GÖSTEREN VAKIFLAR

TSK ELELE Vakfı
www.elele.org.tr
Tel : 0 312 431 99 36

TSK Güçlendirme Vakfı
www.tskgv.org.tr
Tel : 0312 468 87 88

TSK Mehmetçik Vakfı
www.mehmetcik.org.tr
Tel: 0 312 284 19 70

TSK Dayanışma Vakfı
www.tskev.org.tr
Tel : 0 312 448 13 11

TSK Eğitim Vakfı
www.tskev.org.tr
Tel : 0 312 231 21 10

ORTAKLARIMIZ VE İŞTİRAKLERİMİZ

TURK TRUST

Ar-Ge • Yazılım • Danışmanlık • Teknoloji • e-İmza

TURKTRUST Bilgi İletişim ve Bilişim Güvenliği Hiz. A.Ş.

Bilgi, iletişim ve bilişim teknoloji, bilişim güvenliği ve elektronik imza ile elektronik kimlik (Sertifika) sağlayıcı alanlarında faaliyet göstermek üzere, 02 Ağustos 2004 tarihinde kurulmuştur.

TSK MEHMETÇİK VAKFI Sigorta Aracılık Hizmetleri Ltd. Şti.

Türk Silahlı Kuvvetleri yararına faaliyet gösteren üç vakfın birlikte kurduğu ferdi kaza, emeklilik, konut, kasko, sağlık, işyeri ve deprem sigortası branşlarında faaliyet göstermek üzere 07 Mayıs 1999'da kurulmuştur.

tts

TURKTIPSAN

TURKTIPSAN Sağlık Turizm Eğitim ve Ticaret A.Ş.

Türk Silahlı Kuvvetleri yararına faaliyet gösteren beş vakıf tarafından sağlık, otomotiv, petrol, eğitim, ticaret ve turizm alanlarında faaliyet göstermek üzere kurulmuştur.

GÜLSAV

PAZARLAMA VE DAĞITIM A.Ş.

GÜLSAV Pazarlama Dağıtım A.Ş.

Türk Silahlı Kuvvetleri yararına faaliyet gösteren beş vakfın ortak iştirakidir.

TSK ELELE VAKFI

BANKA BAĞIŞ HESAP NUMARALARI

Bağışlarınızın, vakfımıza ulaştığının tarafınıza bildirilmesi için, isim ve adres bilgilerinizi mutlaka işlemi yapan kişilere belirtiniz.

Ziraat Bankası
Başkent Ankara Şube (TL)
IBAN: TR25 0001 0016 8339 0259 9051 89

Vakıf Bank
Ankara Kolej Şubesi (TL)
IBAN: TR15 0001 5001 5800 7288 7745 45

Halkbank
Ankara Küçükesat Şube (TL)
IBAN: TR29 0001 2009 2160 0016 0000 13

ING Bank
Ankara Cebeci Şube (TL)
IBAN: TR32 0009 9005 0505 0500 1000 06

Türkiye İş Bankası
Ankara Şube (TL)
IBAN: TR55 0006 4000 0014 2006 0000 00
Frankfurt Şube (EURO)
IBAN: DE74 5023 0600 0044 0000 08

Yapı Kredi
Özel Bankacılık Merkezi (TL)
IBAN: TR47 0006 7010 0000 0001 0000 01

TEB
Ankara Meşrutiyet Caddesi Şube (TL)
IBAN: TR77 0003 2000 1050 0000 0307 96

Akbank
Ankara KüçükEsat Şube (TL)
IBAN: TR49 0004 6001 0188 8000 0661 82

Garanti Bankası
Ankara Anafartalar Şube (TL)
IBAN: TR28 0006 2000 7110 0006 2994 31

Şekerbank
Gaziosmanpaşa Şube (TL)
IBAN: TR50 0005 9019 5013 0195 0025 54

